

Foreign
Investors
Council

GODIŠNJAK

2018

12
godina

Iz sadržaja

VSI NOVOSTI

- VSI organizovao GDPR konferenciju
- Predstavljanje 2. VSI Poslovnog Barometra i proslava 12 godina rada
- VSI se uključuje u izradu Državne strategije za razvoj IT sektora

4-18

VSI PREDSTAVLJAJA...

- Networks INT Sarajevo
- Nelt d.o.o. BiH
- Colliers Advisory d.o.o.
- GOPA Consulting
- Saga NFG d.o.o.
- ORIGIN Europe

19-20

PRIČE ČLANOVA

- Počela komercijalna proizvodnja ferosilicija u fabrići Steelmin u Jajcu
- "Banjalučka pivara" proslavila veliki jubilej
- Hepok predstavio novu viziju brenda i novi assortiman proizvoda

21-29

USVOJENA LEGISLATIVA

- Službeni glasnik Bosne i Hercegovine
- Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine
- Službeni glasnik Republike Srpske

32-33

GODIŠNJAK 2018. godina

Izdavač:
Vijeće stranih investitora
Uredništvo:
Izvršni ured VSI

VSI – Vijeće stranih investitora

Fra Andela Zvizdovića 1/B11, 71 000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 295-880 Fax: +387 33 295-889
E-mail: info@fic.ba Web: www.fic.ba

Riječ predsjednika VSI

Poštovani članovi, dragi partneri i prijatelji,

Dobro došli na stranice VSI Godišnjaka, revidirane i uređene verzije aktivnosti naše asocijacije za period januar – decembar 2018. godine. U 2018. godini obilježili smo 12 godina rada, što je izvanredno postignuće za Vijeće stranih investitora koje je od 2006. godine, kada je osnovano, do danas bilo i ostalo jedinstvena asocijacija koja aktivno živi svoju misiju – predlaže reformska rješenja koja proističu iz dijaloga privatnog i javnog sektora i za rezultat imaju kontinuirani doprinos ekonomskom napretku BiH. Jedinstven glas investitora, te zajedništvo i udruživanje su ključni elementi rasta VSI koje je iz dobre ideje i malog posvećenog tima iza sebe izraslo u kredibilnog, inovativnog i značajnog partnera vlasti na svim nivoima u BiH u sve krupnijim reformskim procesima koje preduzimaju. Iz današnje perspektive, kad VSI okuplja 70 članova, koji su investirale više od 70% ukupnih direktnih stranih ulaganja u BiH, te iza sebe ima više od 50 projekata, podršku domaće i međunarodne zajednice i predstavnika vlasti, nije lako na malom prostoru izdvojiti ko je sve, zašto i kako ugradio sebe u 12 godina uspješnog rada. Agilan tim, kreativnost i ekspertska podrška članova i stručnjaka koje je Vijeće okupilo kroz radne grupe, svesrdna pomoć međunarodne zajednice, podrška članova vlade i političara koji su prepoznali snagu koncepta, učinili su da ovo partnerstvo civilnog, javnog i privatnog sektora izraste u jedan od ključnih stubova tranzicije BiH ka efikasnijoj tržišnoj ekonomiji i povoljnijoj investicionoj destinaciji. Koristim ovu priliku da se zahvalim svim našim članovima, partnerima i saradnicima koji su dali svoj doprinos razvoju i rastu VSI u proteklih 12 godina. Jedan od ključnih faktora koji je doprinio uspjehu naše asocijacije jeste upravo to što je razvio platformu za dijalog u kojem učestvuju i uvažavaju se interesi svih ključnih društvenih aktera. VSI je vrijedno gradeći kulturu komunikacije, svestranog sagledavanja problema i traženja optimalnih preporuka koja su prihvatljive za sve i što je jednako važno, sprovodljive u praksi, uspjevao da identificuje održiva rješenja. U proteklih 12 godina Vijeće nikada nije iznijelo problem ili kritiku, a da istovremeno nije predložilo i rješenje. BiH je i dalje zemљa u kojoj mnogi zakoni ostaju slovo na papiru, u kojoj fragmentiranost sistema uzrokuje česta preklapanja nadležnosti, zemљa koja je opterećena neefikasnošću javne administracije, korupcijom i sivom ekonomijom, ali i uporedno sa ovakvom slikom može da pokaže i sasvim drugačije bolje lice. Nastavićemo da promovišemo održivo poslovno okruženje kroz otvoreni dijalog sa vlastima i drugim zainteresovanim stranama. Osim toga, VSI će i dalje biti kontakt tačka za privatni sektor kako bi BH privreda postala fleksibilnija, konkurentnija, otvorenija za investicije, u korist kompanija koje rade ovde, ali prije svega u korist svih ljudi koji žive ovdje.

Branimir Muidža, Predsjednik VSI BiH

S poštovanjem,

Branimir Muidža
 Predsjednik VSI BiH

III. sjednica Savjeta za strane investitore Vlade FBiH

VSI kao jedan od članova Savjeta za strane investitore kojeg je uspostavila Vlada FBiH redovito je u kontaktu sa različitim ministarstvima i relevantnim sudionicima u praćenju gospodarskog razvoja i poduzimanja konkretnih aktivnosti u pružanju potpore i savjeta investitorima, sa konačnim ciljem pomoći u poticanju ulaganja i promicanja unapređenja cjelokupnog poslovnog okruženje za investitore, kao i unaprijenju koordinaciju i suradnju institucija na entitetskoj, kantonalnoj i lokalnoj razini u području ulaganja. Uklanjanje administrativnih i svih drugih prepreka koje stoje na putu stranim investitorima kako bi bila

povećana ulaganja u BiH, teme su koje su dominirale na trećoj sjednici Savjeta za strane investitore FBiH koju je vodio federalni ministar trgovine i predsjednik Savjeta **Zlatan Vučanović**. Ovo savjetodavno tijelo, koje je Vlada FBiH imenovala u januaru 2017. godine, ima za cilj pomažanje i podsticanje stranih investicija i unapređenje ukupnog poslovog ambijenta za investitore i potpuniju koordinaciju i saradnju institucija federalnog, kantonalnog i lokalnog nivoa u oblasti investiranja. Kako je u informaciji o aktivnostima Savjeta od njegovog osnivanja istakao predsjednik **Vučanović**, uradeno je dosta na stvaranju povoljnijeg po-

slovnog okruženja, te je ukazao na probleme koji se pojavljuju u praksi i koje je neophodno izbjegći kako bi se što lakše privukli strani investitori. Predsjednik VSI **Branimir Mudiža** ukazao je na ključne preporuke kako unaprijediti poslovni ambijent i zatražio provođenje konkretnih mjeru u tom smislu. ■

Vijeće stranih investitora se predstavilo privrednicima iz Švedske

Dana 15. februara 2018. godine u prostorijama Ambasade Kraljevine Švedske u Sarajevu, održan je radni sastanak sa privrednicima iz kompanija sa švedskim kapitalom koji posluju u BiH. Sastanku su prisustvovali predstavnici 20 švedskih kompanija, a posebna gošća sastanka bila je **Sanja Miovčić**, izvršna direktorka VSI

BiH koja je prisutnima predstavila aktivnosti VSI, rezultate istraživanja Poslovni barometar i dala osvrt na zagovaračke aktivnosti članica Vijeća te zakonska rješenja identifikovana u Bijeloj knjizi. Kao nastavak saradnje VSI i Ambasade Kraljevine Švedske, u junu je u Vanjskotrgovinskoj komori BiH organizovana konfe-

rencija: "Vizija za budućnost – Trgovinsko partnerstvo Švedske i Bosne i Hercegovine". Izvršna direktorka VSI, **Sanja Miovčić**, uzela je učešće na jednom od panela na temu o mogućnostima intenziviranja trgovačke saradnje između Švedske i BiH, te aktivnijeg uključivanja dijaspore u privredne tokove BiH. ■

Podrška projektu DeveloPPP - GIZ Regionalni projekat

VSI je postao dio mreže partnera koji sprovode regionalni projekat DeveloPPP koji implementira GIZ Open Regional Fund – Modernization of Municipal Services (ORF MMS) kojim se žele podržati Business Friendly Certificate (BFC) certificirane opštine i gradovi u regiji. DeveloPPP je program iniciran od njemačkog BMZ-a (Ministarstva za privrednu saradnju i razvoj) i namjenjen je za firme/pri-

vrednike porjeklom iz Njemačke ili neke druge EU države, uključujući zemlje EFTA-e, Švicarsku, Veliku Britaniju itd, koji moraju imati najmanje 25% vlasničkog udjela iz Njemačke ili neke druge zemlje EU. Program je primarno koncipiran za postojeće investitore kako bi im olakšao ulazak na nova tržišta ili širenje svoje mreže i aktivnosti ako već posluju u zemljama u razvoju. Vrlo rado viđena

konstrukcija tih projekata je kada se u same projektne aktivnosti uključe javne institucije kao partneri na projektu kao što su opštine, škole, fakulteti, itd., ali i NGO sektor. ■

develoPPP.de

Ekonomski forum BiH

15. februara u Sarajevu je održan Ekonomski forum na kome je sudjelovao predsjednik VSI **Branimir Muidža** kao učesnik panela pod nazivom "Vladavina prava i pravna sigurnost - osnova investicija i razvoja" zajedno sa glavnim akterima pravosudnih institucija u BiH, predsjednikom Visokog sudskeg i tužilačkog vijeća BiH, **Milanom Tegeltijom**, predsjednikom Suda BiH, **Rankom Debevecem**, te direktorom Uprave za indirektno oporezivanje BiH, **Mirom Džakulom**. Organizator i domaćin Forum-a bio je Ekonomski fakultet Univerziteta u Sarajevu, a generalni pokrovitelj predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine **Denis Zvizdić**. Osim redovnog godišnjeg izvještaja o konkurentno-

sti zemalja u našem regionu, na ovo-godišnjem Forumu posebna pažnja bila je posvećena javno-privatnom partnerstvu u funkciji infrastrukturnih projekata, vladavini prava i pravnoj sigurnosti kao uvjetima za razvoj i ulaganja, te akreditiranja fakulteta kao konkurenčke prednosti na tržištu. Cilj Forum-a je uspostavljanje dijaloga i unapređenje ekonomskog i poslovnog ambijenta

u BiH i regionu. I ove godine na Forumu je učestvovalo 500 učesnika, među kojima su predstavnici vlada, akademske i poslovne zajednice. Forum je otvorio dekan Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu **Ke-mal Kozarić**, predsjedavajući Vijeća ministara BiH **Denis Zvizdić** i specijalni predstavnik Evropske unije i šef Delegacije Evropske komisije u BiH **Lars Gunnar Wigemark**. ■

Učešće na BBI VIP Business Club okruglim stolovima u Mostaru i Banja Luci

"Kako povećati konkurentnost privrede Mostara i Hercegovine – internacionalizacija poslovanja, razvojne šanse, pronalazak investitora i otvaranje novih tržišta", bila je tema okruglog stola koji je održan 8. marta 2018. u organizaciji BBI banke i BBI VIP Business Cluba u Mostaru. Razmjena iskustava sa privrednicima Hercegovine organizirana je u

saradnji sa Privrednom/Gospodarskom komorom FBiH, Privrednom/Gospodarskom komorom Grada Mostara, Regionalnom asocijacijom za ekonomski razvoj Hercegovine – REDAH i Vijećem stranih investitora BiH. Okruglom stolu prisustvovalo je oko 80 privrednika ove regije. Sličan forum 22. marta 2018. godine održan je u Banjoj Luci na temu: "Kako po-

većati konkurentnost privrede regije Banja Luke – internacionalizacija poslovanja, razvojne šanse, pronalazak investitora i otvaranje novih tržišta" u saradnji sa Područnom Privrednom komorom regije Banja Luka, Unjom udruženja poslodavaca Republike Srpske, Gradskom razvojnom agencijom Banja Luke i BBI bankom. ■

Sastanak sa predstavnicima Svjetske banke (World Bank)

U Sarajevu je 21. marta 2018. godine održan sastanak između predstavnika VSI i delegacije Svjetske banke koja radi na Programu tehničke pomoći trgovачkim sudovima (Commercial Justice Technical Assistance Program) na temu izazova u poslovanju sa kojima se susreću privrednici, advokati, investitori u oblasti vezanoj za privredne sporove (commercial disputes). Posjeta dužnosnika ove svjetske finansijske institucije ima za cilj

susrete s predstavnicima institucija BiH i entiteta, poslovnih organizacija i nevladinog sektora da bi razgovarali o ključnim problemima u stvaranju povoljnog poslovnog okruženja, mogućnostima otvaranja novih radnih mesta, te kako sadašnji i budući programi Grupacije Svjetske banke mogu unaprijediti te procese i doprinijeti uklanjanju postojećih prepreka. Na sastanku je zajednički konstatovano da je potrebno znatno ubrzati iz-

mjenu zakonskih propisa kojim bi se poboljšao poslovni ambijent sa posebnim akcentom na oblast vladavine prava i stvaranja pravne sigurnosti kako kod stranih tako i domaćih privrednih subjekata, čime bi se privukle ekonomiji prijeko potrebne investicije. Poseban dio razgovora posvećen je osvrtu na poslovnu klimu i saradnju VSI-a sa predstavnicima vlasti na svim nivoima, institucijama i ostalim partnerima. ■

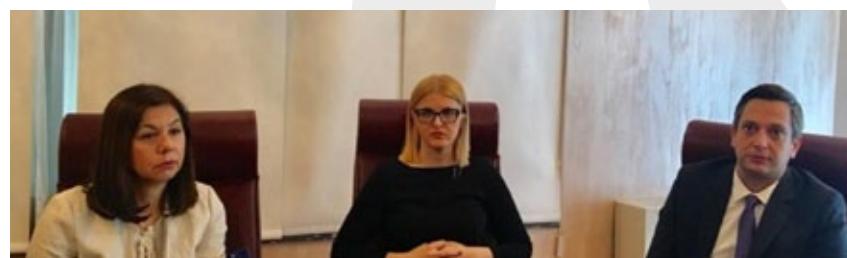
Start Me Up – konferencija i takmičenje

U organizaciji Predstavništva njemačke privrede u Bosni i Hercegovini (AHK BiH) i Burch univerziteta, 21. februara u Sarajevu je održana prva konferencija na kojoj je opisan kompletan proces zasnivanja start-up kompanija u Bosni i Hercegovini. Glavni fokus konferencije bilo je privlačenje i ohrabrivanje mlađih ljudi, posebno studenata, da osmislе vlastite ideje za biznis i hrabro zakorače ka njihovoj sprovedbi. AHK BiH i Burch univerzitet uložili su veliki napor da organizuju događaj koji će upravo ovoj ciljnoj grupi pružiti neophodne ulazne informacije. Učesnici koji imaju znatan utjecaj u ovom segmentu poslovanja su imali riječ na događaju sa predavanjima koja su bila upućena širem auditorijumu sastavljenom od studenata i srednjoškolskih učenika, kao i predstavnika iz biznisa.

Asocijacija srednjoškolaca u Bosni

i Hercegovini (ASU BiH) je bila partner konferencije, dovodeći mlade ljude koji su imali priliku razmotriti osnivanje start-up kompanija kao opciju za budućnost. Pored panel diskusija na ovu temu, konferencija je obuhvatila i takmičenje prethodno odabralih timova studenata koji su predstavili svoje ideje za start-up

kompanije. Strateški partneri konferencije bili su Stirling Education Group iz Velike Britanije i Britanska ambasada Sarajevo. Predsjednik VSI, **Branimir Muidža** bio je ujedno i predsjednik žirija ovog značajnog takmičenja, te dodjelio pobjednicima novčane nagrade koje je obezbjedilo VSI BiH. ■

VSI organizovao GDPR konferenciju

U sarajevskom hotelu Bristol Novotel Sarajevo 10. maja održana je zajednička konferencija VSI BiH, Wolf Theiss i Microsoft BiH, pod nazivom **“Primjena i izazovi novog EU zakonodavstva u oblasti zaštite ličnih podataka sa osvrtom na BiH”**. Svrha konferencije je da predstavi bosanskohercegovačkoj javnosti odredbe Opšte uredbe EU o zaštiti ličnih podataka (General Data Protection Regulation - GDPR) koja se od 25. maja počela direktno primjenjivati u zemljama Evropske unije. Opšta uredba o zaštiti ličnih podataka jedan je od najznačajnijih međunarodnih akata u oblasti zaštite ličnih podataka. Teritorijalno važenje ovog akta je prošireno, pa se Uredba primjenjuje i na obradu ličnih podataka koja se nalaze u Evropskoj uniji, a koju obavlja rukovalac ili obrađivač podataka koji nema po-

slovno sjedište u Evropskoj uniji ako su aktivnosti povezane s nuđenjem roba i usluga licima u Evropskoj uniji (bez obzira na to da li to lice treba da izvrši plaćanje) ili praćenjem njihovog ponašanja dokle god se njihovo ponašanje odvija unutar Unije. To praktično znači da i privredna društva koja imaju poslovno sjedište u BiH morati da poštuju pravila Uredbe ako obrađuju lične podatke u Evropskoj uniji pod naprijed navedenim uslovima. Obzirom da BiH ima obavezu da uskladi svoje zakonodavstvo sa pravom Evropske unije ova konferencija je poslužila da se javnost upozna sa značajem GDPR-a, obvezama i utjecajem

koje će ovaj akt imati na države koje nisu članice Evropske unije, te kakav će utjecaj imati na građane BiH, ali i razne druge zainteresovane aktere, prvenstveno privredu i organe javne vlasti BiH čija je obaveza da štite prava pojedinca. Na konferenciji govornici su bili istaknuti stručnjaci iz oblasti zaštite ličnih podataka (predstavnici Agencije za zaštitu ličnih podataka BiH, predstavnici consultatske firme Wolf Theiss iz Beča, te predstavnici kompanije Microsoft BiH). Učešće na konferenciji su također uzeli predstavnici poslovne i akademске zajednice zajednice u BiH, te predstavnici diplomatskog kora. ■

Održan 21. međunarodni sajam gospodarstva - Mostar 2018

Predstavnici VSI su uzeli učešće na ovogodišnjem Međunarodnom sajmu gospodarstva koji je održan od 10. do 14. aprila u Mostaru, u panel diskusijama i konferencijama na temu investicija, korištenja europskih fondova, prekogranične saradnje, koje su se održale u sklopu sajma. Prema riječima organizatora, sajam je u organizacijskom smislu napravio veliki iskorak. Zasluge za

to u velikoj mjeri pripadaju zemlji partneru Republici Srbiji koja je na sajmu u Mostaru predstavila najbolje od svoga gospodarstva. Pored privrede, Srbija je građanima Mostara i posjetiteljima sajma darovala niz iznimnih kulturnih događaja. Sajam je bio mjesto izravnih susreta ljudi iz gospodarstva koji su iskazali jaki poduzetnički duh što je rezultiralo brojnim poslovnim dogovorima,

kao što su ugovor između Croatia Airlinesa i Zračne luke Mostara o niskotarifnim letovima, ugovor između Gospodarske komore FBiH i RH, ugovor o partnerstvu HT Eroneta, Ericssona i Sveučilišta u Mostaru, te niz drugih poslovnih dogovora među izlagačima. Uz Srbiju na sajmu su se predstavili izlagači iz još dvadesetak zemalja među kojima su bile zemlje regije, te Kina, Mađarska i Italija. ■

VSI partner Sarajevo Business Forum 2018

Predstavnici VSI BiH su učestvovali na ovogodišnjoj 9. vodećoj poslovno-investicionoj konferenciji jugoistočne Evrope, Sarajevo Business Forumu 2018 (SBF), koja se, pod motom "Jedan region, jedna ekonomija", održala u Sarajevu 25. i 26. aprila. Sarajevo Business Forum 2018 okupio je predstavnike institucija iz regionala, privrednih komora i kompanija, odnosno predstavnike biznisa iz državnog i privatnog sektora te je ova konferencija bila izuzetna prilika za kreiranje direktnih kontakata zahvaljujući kojima su, u okviru ranijih susreta na SBF-u, pokrenute brojne uspješne poslovne priče. O ulozi lidera u saradnji i razvoju s ciljem ekonomskog napretka, na ovogodišnjem Forumu su između ostalih učestvovali kao govornici: predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine **Bakir Izetbegović**, predsjednik Republike Slovenije **Borut Pahor**, predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine **Denis Zvizdić**, zamjenik turskog premijera **Mehmet Simsek**, potpredsjednik Vlade Srbije **Rasim Ljajić**. Predsjednik VSI, **Branimir Muidža** bio je govornik na 1. panelu Foruma pod nazivom "Western Balkans Six Regional Economic Area - Thriving with the EU" na kojem su također učestvovali **Doris Pack**, predsjednica žena Evropske narodne partije i biv-

ša predsjednica Odbora Evropskog parlamenta za Jugoistočnu Evropu, **Zdravko Počivalšek**, ministar za ekonomski i tehnološki razvoj Republike Slovenije, **Mirko Šarović**, ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, **Sujeewan Satheesan**, voditelj odjela za infrastrukturu i pristup financiranju Ureda za vanjske poslove Velike Britanije, **Guido Clary** iz Evropske investicione banke (European Investment Bank), **Zdenko Lucić**, predstavnik premijera Republike Hrvatske i voditelj Agencije za ulaganja i tržišno natjecanje, te **Duško Knežević**, osnivač i predsjednik Atlas Grupe Montenegro. Značaj SBF za razvoj regiona prepoznali su **Ibrahim Al Omar**, guverner državnog saudijskog investicijskog fonda (Saudi Arabian General Investment Authority - SAGIA), potpredsjednik Skupštine Crne Gore **Branimir Gvozdenović**, **Lars Gunnar Wigemark**,

šef Delegacije Evropske Unije u BiH, predsjednica Poslovne škole Bled (IEDC) iz Slovenije **Danica Purg** kao i mnogi drugi predstavnici političke i biznis scene iz svijeta i regiona. Izražavajući interes za saradnju i investiranje u region, na poziv organizatora odazvale su se i delegacija iz Indonezije, Bahreina, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Saudijske Arabije, Malezije, Turske, Japana, Pakistana i drugih. ■

Energetski samit u Neumu

Predstavnici VSI uzeli su učešće na 4. Energetskom samitu koji je održan u periodu od 25. do 27. aprila 2018. godine u Hotelu Grand Neum, a koji su zajednički organizovali USAID Projekat investiranja u sektor energije (EIA) i Njemačko društvo za međunarodnu saradnju (GIZ) kroz projekte "Poticanje obnovljivih izvora energije u BiH" i "Poticanje energetske efikasnosti u BiH", pod pokroviteljstvom Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Državne regulatorne komisije za električnu energiju, Regulatorne komisije za energetiku Republike Srpske i Regulatorne komisije za energiju u Federaciji BiH. Samit je okupio državna i entitetska ministarstva iz oblasti energetike, predstavnike parlamenta, elektropri-

vrede, privredne komore, mala i srednja preduzeća iz energetskog sektora, investitore, snabdjevače, udruženja potrošača, fakultete i nevladine organizacije, kao i predstavnike projekata, Energetske zajednice, predstavnike regulatornih komisija iz regije, te druge međunarodne donatore u energetskom sektoru. Cilj samita je okupiti sve važne sudionike u energetskom sektoru u diskusiji o najvažnijim temama iz domena elektroenergetike kao što su investiranje/reinvestiranje u elektroenergetski sektor, funkcionisanje maloprodajnog tržista električne energije i integracija BiH tržista u regionalno tržiste. Na samitu su organizovane i tehničke sesije koje su se bavile temama iz energetskog sektora. ■

VSI partner Jahorina Ekonomskog Forum-a

Udruženje ekonomista Republike Srpske SWOT, u saradnji sa Savezom ekonomista Srbije i pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Srpske **Milorada Dodika**, treći put organizovalo je Jahorina Ekonomski Forum pod nazivom "Regionalna saradnja kao važna poluga ekonomskog razvoja zemalja JIE". Jahorina ekonomski forum (JEF) 2018. se odr-

žao od 3. do 4. maja ove godine na Jahorini, u hotelu Termag. Izvršna direktorica VSI, **Sanja Miović**, članica Upravnog odbora VSI, **Mubera Brković**, te predstavnica kompanije Mastercard, **Jelena Ristić**, bile su učesnice panel diskusije na teme sive ekonomije, koji je održan u sklopu foruma. Protekla dva foruma su izazvala ogromnu pažnju stručne,

ali i šire javnosti. Kao potvrda naprijed navedenog govori podatak da je Jahorina ekonomski forum 2017. okupio više od 400 domaćih i stranih učesnika. Na prethodnim forumima, pored ostalih, govornici su bili: predsjednik Republike Srpske **Milorad Dodik**, član Predsjedništva BiH **Dragan Čović**, predsjednica Vlade Republike Srpske **Željka Cvijanović**, šef Delegacije EU u BiH **Lars Gunnar Wigemark**, bivši predsjednik Bundesbanke **Ernest Welteke**, ministar privrede u Vladi Republike Srbije **Goran Knežević**, zamjenik generalnog menadžera Šangajske berze **Zhou QingYe**, američko-njemački slobodni novinar, istoričar i ekonomski istraživač **William Engdahl**, direktor Predstavničke kancelarije Evropske banke za obnovu i razvoj u Bosni i Hercegovini **Ian Brown**, potpredsjednik China Shandong, International Economic & Technical Cooperation Group **Cai Kunte** i mnogi drugi učesnici. ■

VSI partner Branding konferencije

Osma Branding konferencija u organizaciji komunikacijske agencije Via Media održana je 1. juna 2018. u Domu mladih u Sarajevu. "RESHAPE BRANDS" ovogodišnji slogan je inspirisan izazovima modernog poslovanja sa kojima se susreću svi brandovi i kompanije širom svijeta a tako i lokalno u našoj zemlji. Ove godine pažnju su privukla svjetski poznata imena iz oblasti brendiranja, marketinških komunikacija, medija i stručnjaci koji su podijelili svoja poslovna iskustva. U sklopu ove konferencije održane su dvije panel diskusije, koje su dale odgovor na pitanje koliko

je danas na prezasićenom tržištu važno biti autentičan. Branding konferencija ima za cilj povećati svijest lokalnih kompanija o značaju brenđinga i njegovom utjecaju na razvoj bh. privrede te uključiti studente i akademsku zajednicu. **Vesna Beganić**, CEO i osnivačica agencije Via Media, misli da je branding konferencija prilika da bh. kompanije budu konkurentnije u svijetu. "BiH ima veliku šansu. Danas su ovdje kompanije koje su to prepoznale, da podijele svoja iskustva i znanje, da učinimo BiH konkurentnijom na svjetskoj i ekonomskoj sceni, a život

naših građana boljim", istakla je **Beganić**. Pored brojnih kompanija koje podržavaju Branding konferenciju od 2017. godine partner konferencije je i VSI BiH. ■

Sjednica Savjeta za strane investitore FBiH održana u Tvornici cementa Kakanj

U krugu tvornice Kakanj Cement, članice Heidelbergcement grupe 4. jula je održana četvrta sjednica Savjeta za strane investitore FBiH kojoj je predsjedavao federalni ministar trgovine **Zlatan Vujanović**. Ovo savjetodavno tijelo, koje je imenovala Vlada FBiH, ima za cilj pomaganje i podsticanje stranih investicija i unapređenje ukupnog poslovog ambijenta za investitore i potpuniju koordinaciju i saradnju institucija federalnog, kantonalnog i lokalnog nivoa u oblasti investiranja. U ime domaćina Kakanj cementa i ispred

VSI BiH, učesnicima se obratio direktor ove tvornice, jednog od najuspješnijih primjera privatizacije u BiH, **Branimir Muidža**. Naglasivši osnovne karakteristike iz profila ove uspješne kompanije, koja je, između ostalog, jako puno uložila u zaštitu životne sredine u Kakanju, **Muidža** je istakao sljedeće: "Ohrabrujuća činjenica što do sada nije bilo povlačenja stranih investicija iz BiH u većem obimu, što znači da strani ulagači imaju povjerenje u bh. tržište, ali da je potrebno još dosta truda da bi se ono učinilo još privlačnijim za investi-

tore". Predstavio je i publikaciju VSI BiH Poslovni barometar u kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja članstva ove asocijacije koja okuplja 70 stranih i domaćih kompanija iz različitih sektora privrede koje su do sada u BiH investirale više od devet milijardi konvertibilnih maraka i zapošljavaju više od 20.000 radnika. Predsjednik **Vujanović** je iznio ohrabrujuću činjenicu iz ovog istraživanja da strani investitori u svojim sugestijama ne traže državne poticaje za svoje poslovanje, već samo povoljnije poslovno okruženje. Zamjenik predsjednika Savjeta i federalni ministar razvoja, poduzetništva i obrta **Amir Zukić**, govorio je o administrativnim preprekama koje stoje na putu stranim investitorima izrazivši nadu i uvjerenje da će do kraja mandata ove federalne vlade biti usvojeni zakoni kojima će biti olakšana registracija domaćih i stranih kompanija. ■

Predstavljanje 2. VSI Poslovnog Barometra i proslava 12 godina rada VSI

VSI BiH predstavilo je 3. jula 2018. godine u Sarajevu drugo izdanje publikacije "VSI Poslovni barometar" koja odražava stav članica VSI koje čine 70% od ukupnih stranih ulaganja u BiH. Predstavljeni su rezultati istraživanja provedenog među članicama VSI, a koristiti će se za unapređenje poslovnog ambijenta u BiH, regulatornog okvira, efikasnosti administracije, kao i položaja kako domaćih tako i stranih investitora. VSI očekuje da rezultati istraživanja budu korišteni kao podloga, putokaz i orijentir za donošenje budućih odluka i ekonomskih politika, uključujući politike poreza i doprinosu, unapređenje vladavine prava te poticanje investicija u BiH, što bi u konačnici rezultiralo bržim i većim rastom bruto društvenog proizvoda, dodatnim zapošljavanjem i standardom građana BiH. VSI je ovom prilikom obilježio 12. godina aktivnog rada i zajedničke saradnje na poboljšanju poslovne klime i privrednog ambijenta u BiH. VSI je jedinstvena nevladina i neovisna asocijacija koja aktivno živi svoju misiju – predlaže vrlo konkretna rješenja koja proističu iz dijaloga privatnog i javnog sektora i za rezultat imaju kontinuirani doprinos ekonomskom napretku Bosne i Hercegovine. Jedinstven glas investitora, te zajedništvo i udruživanje su ključni elementi rasta VSI koji je iz dobre ideje i malog posvećenog tima iza sebe izraslo u kredibilnog, inovativnog i značajnog partnera vlasti na svim nivovima u BiH u sve krupnijim reformskim procesima koje preduzimaju. Pored predstavnika kompanija članica VSI, skupu su prisustvovali i predsedavajući Vijeća ministara BiH, **Denis Zvizdić**, šef delegacije EU u BiH, **Lars Guner**

Wigemak, te veliki broj visokih zvaničnika, predstavnika državnih i entitetskih vlasti, medija, obrazovnih institucija, diplomatskog kora, privrednih komora, delegacije Evropske unije, te drugih međunarodnih i razvojnih agencija koje djeluju u BiH a čiji se ciljevi poklapaju sa ciljevima VSI u pravcu kreiranja povoljnijeg poslovnog i životnog ambijenta. Kontinuiranim aktivnostima na oticanju i identifikovanju barijera ključnih za dalji razvoj privrede i poticaj investicija kroz pružanje podrške reformama, VSI se pozicionirao kao legitimni predstavnik stranih investitora u BiH i ključni oslonac, partner i sagovornik predstavnici-vlasti i koordinator zagovaranja i iniciranja promjena za razvoj ekonomije i privlačenje stranih investicija. **Branimir Muidža**, predsjednik VSI:

"Zahvaljujući "Bijeloj knjizi" i "Poslovnom Barometru" kroz otvoreni dijalog kontinuirano pružamo inpute vlastima u BiH koje su to prepreke sa kojima se ulagači svakodnevno susreću i ujedno nudimo konkretne preporuke i rješenja na koji način iste prepreke prevladati, a sve sa ciljem stvaranja povoljnijeg, predvidljivijeg i stabilnijeg poslovnog ambijenta, kao i stvaranja uslova za privlačenje direktnih stranih investicija. Sve je to u interesu kako investitora, tako i ekonomije i građana BiH, jer bi usvajanje naših inicijativa dovelo do dodatnog ekonomskog rasta, zapošljavanja i standarda građana. Zato očekujemo političku odlučnost, konkretnije i hrapljije ekonomске mjere, a svaka nova odluka i porezno rješenje treba biti povoljnije po kompanije." ■

Sastanak sa predstavnicima Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH

Izvršna direktorica VSI **Sanja Miović** održala je sastanak sa predstavnicima sektora za iseljeništvo Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice BiH. Sudionici sastanka razgovarali su o aktivnostima koje ministarstvo provodi u oblasti investiranja i dijaspore, te uspostavljanja suradnje sa Vijećem stranih investitora BiH. Šefica Odsjeka za privrednu, obrazovnu, naučnu i kulturnu saradnju **Isma Stanić** upoznala je direktoricu Miović sa novim projektom ministarstva, web portalom za dijasporu,

čiji cilj je stvaranje platforme za dvostruku komunikaciju između organizacija i pojedinaca BiH dijaspore među sobom kao i sa institucijama, privatnim sektorom, civilnim sektorom i pojedincima u BiH. Putem web portala pripadnici BiH dijaspore će imati mogućnost da podijele svoja iskustva stečena u inostranstvu, svoje ideje, aktivnosti i znanje u svojim područjima ekspertize, da ostvare virtualnu razmjenu i prijenos znanja i vještina, te promovišu inicijative iz dijaspore za razvoj Bosne i Herceg-

vine. Web portal omogućava virtuelno okruženje u kojem će korisnici komunicirati u skladu sa principima društvenih mreža, pridruživati se različitim interesnim grupama, imati pristup potrebnim informacijama ovisno o ulozi koju budu imali na portalu. Web portal predstavlja jezgro društvenog, kulturnog i ekonomskog života dijaspore, koja s nagonom zajednice treba da ujedini one koji su se raselili po svijetu. ■

VSI se uključuje u izradu Državne strategije za razvoj IT sektora

Tim liderica VSI radne grupe za ICT sektor, **Lana Sarajlić**, članica radne grupe i predstavnica kompanije Telemach, **Hajdi Mostić** i izvršna direktorica VSI, **Sanja Miović** održale su sastanak sa predstavnicima Ministarstva prometa i komunikacija BiH. Glavna tema sastanka bila je priprema nove Državne strategije razvoja IT sektora obzirom da je predhodna Državna strategija za razvoj informacijskog društva istekla je prije sedam godina, a implementirana je u veoma malom procentu. Razgovarano je također i o izmjenama važećih

odnosno donošenje novih propisa u IT sektoru i sektoru telekomunikacija, uključujući provedbu Akcionog plana za realizaciju politike sektora elektronskih komunikacija BiH za period 2017.-2021., te o statusu implementacije Zakona o elektronskom potpisu u BiH i relevantnim podzakonskim aktima. Na sastanku je dogovoren da se prilikom izrade strategije konsultuju i članice VSI obzirom da se radi o veoma značajnom dokumentu koji cijelovito i dugoročno uređuje ova oblast na nivou države koja bi trebala predviđati pri-

mjenu informacijskih tehnologija u svim oblastima društva: u zdravstvu, pravosuđu, zatim u obrazovanju, nauci i kulturi, u razvoju elektronske trgovine, a posebno u poslovnom sektoru sa prioritetnim zadatkom razvoja start-up i inovativnih kompanija, razvoja ljudskih resursa, zatim prekograničnog izvoza softverskih usluga te zaštite intelektualne svojine softvera i digitalnih sadržaja. ■

Dogovorena saradnja između VSI i Centra za edukaciju sudija i tužilaca FBiH (CEST)

U skladu sa nastavkom aktivnosti na implementaciji preporuka iz "Bijele knjige", VSI radna grupa zadužena za identifikaciju problema i implementaciju preporuka za oblast Vladavina prava, prepoznala je interes i potrebu za organiziranjem sastanka sa predstavnicima Centra za edukaciju sudija i tužilaca FBiH (CEST). Tim povodom članovi radne grupe održali su sastanak sa

direktorom CEST-a **Arbenom Murtezićem** i njegovim savjetnicima na kojem se razgovaralo na temu specijalizacije sudija i sudova u privrednim predmetima kao i o drugim pitanjima koja su od ključnog značaja za stvaranje efikasnijeg pravosudnog sistema koji će doprinijeti lakšem poslovanju stranih ali i domaćih investitora u zemlji, te kroz zajednički dijalog pokušati kreirati

povoljnija rješenja koja će poboljšati investiciono okruženje u BiH. Predstavnici CEST FBiH predložili su konkretnu saradnju i podršku VSI BiH u sprovođenju specijalističkih obuka za sudije iz određenih privrednih oblasti, koja će se realizirati kroz zajedničku pripremu posebnog priručnika za sudije koje sude u privrednim predmetima. ■

VSI pozvan na konzultacije u cilju razvoja Regionalne agende reforme investicijske politike

U okviru samita održanog 12. srpnja 2017. godine u Trstu, čelnici šest zemalja zapadnog Balkana (WB6) odobrili su višegodišnji Akcijski plan o regionalnom gospodarskom području u šest zemalja zapadnog Balkana (MAP). Akcije MAP-a osmišljene su kako bi pomogle privatnom sektoru na ekonomskom prostoru koje obuhvata gotovo 20 milijuna potrošača, te da preusmjeri modele razvoja prema održivom i dugoročno potaknutom ekonomskom rastu. Koordinacija MAP-a povjerena je Vijeću za regionalnu suradnju (RCC) s ciljem omogućavanja slobodnog protoka

robe, usluga, kapitala i visokokvalificirane radne snage što regiju čini privlačnjom za ulaganja i trgovinu. U sklopu ovih nastojanja, od 2017. godine zemlje zapadnog Balkana uspjele su razviti Regionalni plan reformi ulaganja (Regional Investment Reform Agenda - RIRA) koji je službeno usvojen na ministarskom sastanku Investicijskog odbora SEE 11. svibnja 2018. godine u Tivtu, te naknadno potvrđen od strane ministara gospodarstva tijekom sastanka u Beču 4. srpnja, kao i regionalnih premijera na sastanku održanom 10. srpnja u Londonu, čime je došlo vrijeme da se krene u njego-

vu provedbu. Službenim uspostavljanjem RIRA, razvoj akcijskih planova investicijske politike za individualne ekonomije otpočeo je konsultacijama koje su održane u Sarajevu, 29. listopada 2018. u organizaciji RCC-a, a na kojim je učestvovala izvršna direktorica VSI, **Sanja Miović** ispred VSI BiH zajedno sa ostalim predstavnicima regionalnih VSI ureda. Konsultacije su održane kako bi se osigurala najviša kvaliteta RIRA i sagledale prepreke koje su identificirane u Bijelim knjigama regionalnih Vijeća stranih investitora, kao i prioriteti za reforme koje su utvrdile zemlje regije. ■

VSI učestvovao na četvrtim Sarajevskim Danim Arbitraže

Udruženje ARBITRI uz podršku Vijeća stranih investitora BiH i drugih partnera 24. oktobra 2018. godine u Hotelu Europa u Sarajevu organizovalo četvrtu godišnju arbitražnu konferenciju. Radi se o tradicionalnom projektu Udruženja koji za cilj ima promociju arbitraže među pravnom i poslovnom zajednicom u BiH i pružanje platforme za povezivanje praktičara iz BiH, regije i šire. Sa četiri međunarodne investicione arbitraže čija se vrijednost procjenjuje na 1,5 milijardi KM, arbitraža postaje sve relevantnija tema u javnom diskursu Bosne i Hercegovine. Kao novi, arbitražni forum, BiH se

susreće sa potrebom da adekvatno uskladi svoje postojeće kapacitete i okvire sa razvijenim, sofisticiranim svjetskim arbitražnim sistemom. Četvrti Sarajevski Dani Arbitraže, pod temom Investiciona arbitraža u Bosni i Hercegovini - naučene lekcije i put naprijed, okupila je iskusne stručnjake iz ove oblasti koji su odgovorili na teme relevantne za BiH tržište. Glavni fokus ovogodišnje konferencije bio je investiciona arbitraža, sa naglaskom na praktične aspekte postupka, infrastrukturne projekte, FIDIC standardne ugovore i pravni okvir BiH za investicije i koncesije. Četvrta po redu arbitraž-

na konferencija je još jedan korak naprijed u pripremi praktičara, arbitara i drugih zainteresovanih aktera za potrebne promjene u BiH. Dani arbitraže u Sarajevu su mjesto okupljanja vrhunskih stručnjaka različitih profesionalnih profila sa zajedničkim ciljem stavljanja BiH na radar međunarodnih investitora koji pri izboru zemlje domaćina za potencijalne investicije veliku pažnju pridaju zaštiti svojih pravnih i komercijalnih interesa. Izvršna direktorica, **Sanja Miović** ispred VSI je učestvovala na panelu u sklopu konferencije i tom prilikom predstavila preporuke poglavljia aktuelne Bijele knjige koje se odnosi oblast Vladavine prava i istakla značaj arbitraže kao najpouzdanijeg mehanizma rješavanja sporova za investitore i multinacionalne kompanije. ■

Partnerstvo u projektu "100 najvećih u BiH"

VSI BiH je i ove godine podržalo u vidu partnerstva projekat "100 najvećih u BiH" u organizaciji "Poslovnih novina". Na gala svečanosti koja je održana 28. septembra uručena su specijalna priznanja kompanijama za postignute rezultate u prethodnoj godini i izuzetan doprinos razvoju bosanskohercegovačke privrede. Osim dodjele priznanja, najuspješnije kompanije predstavljene su u jedinstvenoj specijalnoj publikaciji "100 najvećih u BiH", te promovirane kroz višemjesečnu međijsku kampanju. Cilj projekta jeste promocija kompanija koje su nosioci privrednog razvoja naše zemlje, a čiji je kvalitet proizvoda i usluga prepoznat i priznat i na svjetskom tržištu. Poslovne novine su tokom 46 godina postojanja prepoznale važnost promocije kompanija koje svojim djelovanjem i vrhunskim rezultatima doprinose stvaranju povoljnije poslovne klime i utječu na stvaranje pozitivnog mišljenja domaće i svjetske javnosti o privredi naše zemlje. Na svečanosti ovim povodom, obratio se i predsjednik VSI, **Branimir Muidža** ističući da ovim projektom Poslovne novine daju izuzetan doprinos u promoviranju pozitivnog poslovnog ambijenta u BiH, dodjeljujući priznanja najboljim kompanijama koji su ujedno i najbolji ambasadori potencijala BiH, što je veoma značajno za privlačenje novih investitora u zemlju. "Ovim priznanjem BH kompanije se prepoznavaju kao primjer dobre prakse kada je u pitanju pristup odgovornom poslovanju, odnosu sa zaposlenicima i društveno zajednicama, kao i potvrda da su ove kompanije odlično mjesto za rad i dodatni motiv za njihov dalji razvoj", rekao je **Muidža**. U sklopu projekta "100 najvećih u BiH" organizovani su panel konferencija u Sarajevu i okrugli stol u Banja Luci, koji su okupili vodeće izvoznike. Ovakvi događaji u buduće će biti mjesto okupljanja učesnika "Kluba 100", koji će

analizirati trenutna stanja na tržištu, razmjeniti iskustva, poslati jasne poruke javnosti i dati smjernice za poboljšanje ekonomskog ambijenta u BiH. Specijalno priznanje "Pečat 100 najvećih u BiH" dodjeljuje se najboljim i najuspješnijim prema svim kriterijima. "Pečat 100 najvećih u BiH" daje garanciju uspješnosti, a poslovnim partnerima i široj društvenoj zajednici šalje potvrdu da je riječ o kompaniji koja je opredijeljena ka razvoju. To je i signal potencijalnim investitorima da prepozna poslovne prilike i realiziraju nove projekte u BiH. Među dobitnicima ovog prestižnog priznanja bile su i sljedeće

članice VSI: **Holdina** u kategoriji velikih kompanija koje su ostvarile najveći prihod; **Heta** u kategoriji srednjih kompanija koje su ostvarile najveći profit; te **ArcelorMittal** u kategoriji velikih kompanija koje su ostvarile najveći izvoz. ■

VSI učestvovao na konferenciji i radionicama o javno-privatnom partnerstvu

Predstavnici izvršnog ureda i članovi VSI učestvovali su u periodu od 17. do 19. septembra na konferenciji i radionicama o uspješnoj primjeni modela Javno-privatnog partnerstva (JPP) u BiH, u organizaciji Međunarodne finansijske korporacije (IFC) i Državnog sekretarijata za ekonomski poslove Švicarske Federacije (SECO). Istaknuto je da BiH, ako želi dostići zacrtane ciljeve održivog razvoja, u naredne dvije decenije trebala bi investirati više milijardi konvertibilnih maraka kako bi postigla viši nivo kvaliteta javnih usluga, bilo komu-

nalnih, zdravstvenih, transportnih, energetskih i drugih. Na konferenciji je učestvovalo više od 150 učesnika iz 15 zemalja. Analizirane su studije slučaja i predstavljeni mogući pravci realizacije projekata, kako bi se učesnici, ali i šira javnost, upoznali sa prednostima koje angažman privatnog sektora ima u finansiranju javnih potreba društva, te kako bi se na taj način mogao poboljšati kvalitet života građana BiH. Također, razmatrane su zakonske, proceduralne, političke i društvene prepreke, te ponuđena rješenja za efikasniju pri-

mjenu JPP modela u BiH. Istaknuto je da u vrijeme ograničenih resursa, predstavnici vlasti trebaju formirati partnerstva s privatnim sektorom kako bi iskoristili potencijal za smanjenje siromaštva i promoviranje održivog razvoja. Poslovni sektor i društvo u cjelini, moraju imati koristi od takvih partnerstava – građanima se pruža kvalitetnija usluga, efikasni je se upravlja resursima. Odgovorna, transparentna i efikasna primjena JPP modela može biti generator ubrzanog razvoja BiH, kazano je na konferenciji. ■

VSI se i ove godine predstavio na UNLIMITED-u

VSI BiH je u periodu od 5. do 7. novembra učestvovalo na najdinamičnijem događaju ove godine u Sarajevu, trećem po redu i najvećem regionalnom forumu inovacija, tehnologije i poduzetništva za regiju Jugoistočne Evrope, pod nazivom **Sarajevo Unlimited**. Treće izdanje Sarajevo Unlimited Foruma u organizaciji VSI članice, kompanije Networks, donijelo je sa sobom spajanje sa inicijativom CEEC 16 + 1 (inicijative zemalja Centralne i Istočne Evrope i Kina), odnosno spoj sa 11 zemalja Evropske Unije i 5 zemalja regije sa ciljem pospješivanja saradnje u oblasti inovacija, tehnologije, nauke i poduzetništva. Na forumu je učestvovalo 400 stranih delegata (100 iz Narodne Republike Kine i 300 delegata iz 16 zemalja Baltika i regije) i to predstavnika biznisa (njih 60), državnih institucija, vlada i ministarstava zaduženih za razvoj, tehnologiju, privrednu, nauku i inovacije, istraživačke i naučne institucije, predstavnike univerziteta, korporacija, tehnoloških parkova i kreativnih hubova. Tema vodilja ovogodišnjeg Foruma je bila Inovacija i tehnološki razvoj

kompetitivnih industrija u okviru zemalja Jugoistočne i Centralne Evrope. Izvršna direktorica Foruma, **Bojana Škrobić Omerović** govoreći o BiH kao novom centru inovacija u ovom dijelu svijeta istakla je sljedeće: "Naša saznanja sa terena, kroz aktivnosti i komunikaciju sa inovatorima, studentima, srednjoškolcima, korporacijama, poduzetnicima, institucijama, malim i srednjim preduzećima, kreativnim industrijama, osnivačima start-up-a i kreatorima vrijednosti današnje ekonomije, dokazuju da je unatoč dominantnom negativnom narativu u državi, BiH obilata kreativnim produktivnim ljudima, uspješnim pričama, inovacijama i to u našim dvorištima, školskim klupama, ali i dalje nedovoljno vidljivima za javnost". Zahvaljujući podršci generalnih pokrovitelja Vijeća ministara BiH, Ministarstva prometa i komunikacija BiH, Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, Vlade Kantona Sarajevo, Ministarstva privrede KS, Grada Sarajeva, kao i podršci generalnih sponzora Unicredit banke i Mastercarda, BH Telecoma, Elektroprivrede BiH i Prointera kotizacije

za učešće je bila besplatna, čineći na taj način sadržaj, znanje i nove perspektive dobrih, uspješnih priča BiH, regije i globalne uspjehe - dostupne svima. U okviru prvog dana foruma u Parlamentarnoj skupštini BiH održana je panel diskusija pod nazivom "Prilike inovativnog poslovanja pod okriljem 16 + 1 inicijative" na kojem je pored, ministra **Mirka Šarovića** državnog koordinatora Inicijative 16 + 1 za BiH, Nenada Popovića, ministra inovacija i tehnologije Srbije, te predstavnika Vlade Crne Gore i Vlade Bugarske, učestvovao i **Edin Hrnjica**, član Upravnog odbora VSI. ■

VSI učesnik edukacijskog programa “Ekonomска дипломатија – Модул 2”

U okviru uspješne suradnje između VSI i Vanjskotrgovinske komore BiH na realizaciji edukacije “Ekonomска diplomatiјa”, ove godine Vanjskotrgovinska komora BiH je započela realizaciju novog ciklusa te edukacije – Modula 2 u Banja Luci, uz pomoć Agencije za državnu službu BiH, Privredne komore RS, Predstavnštva fondacije Konrad Adenauer u BiH i nadležnih ministarstava. Ovaj program edukacije se realizira uz saglasnost Agencije za državnu službu BiH, koja je izvršila certificiranje Vanjskotrgovinske komore BiH kao izvođača obuke za navedenu temu.

Prvi ciklus edukacije je uspješno realiziran u 2016. i 2017. godini u Sarajevu uz prisustvo više od 300 učesnika. Cilj obuke je pružiti konkretnе informacije i neophodna znanja predstavnicima bh. kompanija i državnim službenicima, kako bi što kvalitetnije obavljali svoj posao, a samim time dali doprinos unapređenju međunarodne ekonomске saradnje. Pored ostalog, učesnici edukacije imaju priliku saznati više kako o osnovama, tako i akterima ekonomске diplomatiјe, međunarodnim ekonomskim odnosima, pogodnostima bilateralnih sporazuma,

konkurentnim prednostima privrede BiH, odnosno o potencijalima za ekonomsku saradnju i investiranje, o načinima međunarodne komunikacije, te o osnovama ekonomskog pregovaranja što je neizostavni preduслов za uspješno bavljenje poslom ekonomskog diplome. U okviru Modula 2, kao jedan od predavača bila je i izvršna direktorica Vijeća stranih investitora BiH, **Sanja Miović** koja je održala prezentaciju na temu: “Slabosti i prednosti ulaganja u BiH / Razgovor sa investitorom” i moderirala panel diskusiju sa članicama VSI. ■

Predstavnici VSI razgovarali sa misijom Svjetske banke povodom projekta BESP

Predstavnici Izvršnog ureda VSI i predstavnica nove članice VSI-a GOPA održali su u decembru sastanak sa predstvincima Svjetske banke povodom implementacije Projekta BESP (Business Environment Strengthening Project). Radi se o četverogodišnjem programu / TA / credit loan/, koji se trenutno nalazi u pripremnoj fazi, a čije su konkretnе inicijalne aktivnosti planirane za kraj mjeseca janura 2019. sa ciljem što skorije implementacije konkretnog operativnog plana. Djelovanje projekta je predviđeno kroz nekoliko komponenti gdje su fokusi na jačanju MSP sektora kroz pružanje konsultantske podrške biznisima te po-

tenciranje saradnje sa relevantnim vladinim tijelima u cilju kreiranja adekvatnih mehanizama finansijske podrške i pružanje iste. Sveukupni cilj je svakako kreiranje povoljnije preduzetničke klime. Jedan od početnih ciljeva projekta BESP je mapiranje postojećih programa podrške biznisima u BiH i provedba procjene kompletног stanja, što će suštinski biti i početak projektnih aktivnosti. Ukratko su objašnjeni instrumenti i okvirni timeline projekta. Pored predstavljanja aktivnosti VSI ali i drugih relevantnih tema o kojima je govorila izvršna direktorica VSI, **Sanja Miović**, predstavnici GOPA-e prezentirali su rezultate ostvarene

kroz YEP Inkubator poslovnih ideja – broj osnovanih biznisa, broj lokalnih zajednica sa kojima je ostvarena saradnja, proces inkubacije ali i model po kojem se isti provodio te iskustvo koje GOPA ima u kreiranju sinergije između lokalnih zajednica, službi za zapošljavanje i drugih relevantnih aktera. Također je spomenuta i načito istaknuta Impact Investment Fondacija sa naglaskom da je nastala kao potreba i zahtjev lokalnih zajednica, ali i samih biznisa, koja bi se mogla pozicionirati kao značajan strateški partner u predstojećim aktivnostima BESP-a. ■

VSI na konferenciji “Konkurentnost regionalnog tržišta, značaj statistike i inovacija”

Sarajevo je 8. oktobra bilo domaćin međunarodne konferencije “**Konkurentnost regionalnog tržišta, značaj statistike i inovacija**” u organizaciji Regionalnog foruma za tržište, investicije i statistiku – TIS. Konferencija je namjenjena da podržava i afirmiše saradnju vladinih institucija, nevladinih organizacija i poslovnog sektora u cilju planiranja, saradnje i realizacije projekata u oblastima razvoja tržišta kapitala, rada, roba i usluga, razvoja zvanične statistike, investicija, informacionih

tehnologija, te efikasnog upravljanja i korištenja ekonomsko-socijalnih potencijala. Forum TIS kao neformalna regionalna mreža promovisan je u aprilu 2017. godine, a ova konferencija predstavlja nastavak uspešne saradnje partnera koji su u novembru prošle godine organizovali Međunarodnu konferenciju o regionalnom tržištu, razvoju statistike i mogućnostima investiranja. Jedan od ciljeva konferencije je bio i promocija ideje o osnivanju neformalnog regionalnog centra za

istraživanje, razvoj i projekte koji bi okupljao partnere iz regije i šire, a sve za razvoj i unapređenje tržišta, te implementacije razvojnih projekata finansiranih sredstvima EU i drugih međunarodnih i nacionalnih izvora sa željom ostvarivanja održivih razvojnih učinaka u regiji. Nakon svečanog dijela konferencija je imala dva panela: panel statistika/istraživanje i razvoj i panel tržište/investicije, na kojem je učestvovala **Sanja Miovčić**, izvršna direktorka VSI. ■

VSI kompanije dobitnice FIPA priznanja “Najznačajniji investitor u BiH”

Agencija za unapređenje stranih investicija u BiH (FIPA) uručila je nagrade najznačajnijim investitorima u Bosni i Hercegovini u 2018. godini, na tradicionalnoj manifestaciji “**Izbor najznačajnijeg investitora u BiH**”, koja je održana 18. decembra 2018. godine u Sarajevu. Koncept manifestacije je djelimično izmijenjen na način da je lista nagrađenih kompanija obuhvatila 12 privrednih društava, za razliku od prethodnih godina kada se biralo po četiri najznačajnija strana investitora. Među nagrađenim kompanijama su bile i članice Vijeća stranih investitora BiH **Nsoft d.o.o. Mostar**, **Al-Shiddi International d.o.o.** i **Messer BH Gas**. FIPA na ovaj način želi odati priznanje stranim preduzećima, te im zahvaliti na njihovom doprinosu ekonomskom razvoju BiH, zapošljavanju bh. građana, te rastu svih ostalih ekonomskih indikatora po osnovu ovih ulaganja. Direktor FIPA-e **Gordan Milinić** naglašava da je ova manifestacija kruna jednogodišnjeg rada, ali da još nije sve sumirano, jer kompanije još uvijek rade, a konačne cifre daje Centralna banka BiH koja evidentira ulaga-

nja i protok novca. “*Naši podaci su mjerodavni i možemo reći da imamo rekordan rast stranih investicija od oktobra 2016. godine, dok je 2017. godina bila rekordna sa 777 miliona maraka stranih investicija. Ove godine imamo zvanične rezultate samo za prvo polugodište, a oni su otprilike na prošlogodišnjem nivou s 452 miliona KM investicija*”, kazao je **Milinić**. “*Sadašnji investitori su najbolji ambasadori BiH i dosta utiču na*

dolazak novih investitora, kojih očekujemo još više nakon konstituisanja vlasti i stabilizacije političke situacije i poslovnog okruženja u BiH”, objasnio je direktor FIPA-e. Rast investicija je rezultat rada nadležnih institucija na kreiranju boljih uvjeta za ulaganje, na dovođenju novih investitora, te na provođenju potrebnih reformi i jačanja konkurentnosti zemlje kako za domaće tako i za strane investitore. ■

VSI učesnik III. Međunarodne poslovne konferencije Kanton Sarajevo 2018

“Međunarodna poslovna konferencija Kanton Sarajevo 2018”, održana je u periodu od 25.-26. septembra 2018. godine. Organizator ove konferencije je Ministarstvo privrede Kantona Sarajevo, a partneri ove godine su Privredna komora Kantona Sarajevo i privredne komore iz Republike Austrije – Privredna komora Koruške i Privredna komora Štajerske. Održavanje Međunarodne poslovne konferencije u Kantonu Sarajevo postepeno prelazi u tradiciju i mjesto je na kojem se razgovara o aktualnim dešavanjima u regionu i svijetu, kao i poslovnim izazovima današnjice. Preko 200 učesnika ovo-godišnje konferencije, među kojima su privredni i finansijski eksperti iz zemlje i inozemstva, predstavnici domaćih i stranih kompanija iz različitih sektora privrede, kao i predstavnici diplomatskog kora i vladajućih struktura su bili u prilici da razmijene informacije o aktualnim dešavanjima u regonu i svijetu, poslovnim izazovima današnjice, da unaprijede postojeću privrednu saradnju i uspostave nove poslovne

veze, što je bio i cilj ovog događaja. Izuzetno upečataljiva obraćanja i uvodnu riječ uputili su **Muharem Šabić**, ministar privrede Kantona Sarajevo, **Amer Bukvić**, predsjednik Uprave Bosna Bank International, **Martin Pammer**, ambasador Austrije u BiH, **Valentin Inzko**, visoki predstavnik za BiH i **Denis Zvizdić**, predsjedavajući Vijeća ministara Bosne i Hercegovine. U okviru konferencije održane su i dvije panel diskusije: “Šanse i izazovi prerađivačke industrije” i “Saradnja obrazovanja i privrede, kao pokretač ekonomskog razvoja”. Učešće u radu prvog panela uzeli su **Neven Hadžisulejmanović**, član uprave AS Holdinga, **Rasim Memagić**, direktor Firme Alma Ras, **Suhad Ećo**, direktor Ećo Company i **Rijad Jahjaefendić**, direktor Tvornice tehnološke opreme. Moderator skupa bila je **Sanja Miovčić**, izvršna direktorica VSI BiH. Učesnici panela osvrnuli su se na uspješne priče u svom poslovanju, uz naglasak da Kanton Sarajevo i BiH imaju izuzetan potencijal kada je u pitanju pokretanje industrijske proizvodnje,

ali da je neophodan strateški pristup njenom budućem razvoju, kao i da su investicije iz inostranstva u proizvodnim granama privrede itekako dobrodošle. ■

VSI učestvovao na konferenciji “PIT Krajina 2018” u Bihaću

U Bihaću je 25. oktobra 2018. održana “PIT Krajina 2018”, konferencija namenjena proizvodnim kompanijama u organizaciji konsultantske kuće Targer Engineering & Consulting, Privredne komore Unsko-sanskog kantona i U.G. Bosanske Krajine. Preko 160 učesnika iz oko 70 kompanija i organizacija opredjelili su se aktivno učestvovati u radu ovog stručno-poslovnog skupa koji za industriju cijele Bosanske Krajine i BiH može igrati važnu ulogu. Sama konferencija cilja na stručno osnaživanje krajiških firmi i njihovo bolje povezivanje sa ostalim dijelovima BiH i regije. Konferencija je pred-

stavila odličnu priliku da se učesnici upoznaju sa aktualnim i naprednim metodama, tehnikama i tehnologijama u poslovnim operacijama i efektima njihove implementacije u bh. proizvodne kompanije, kao i da se upoznaju sa kolegama, eksperima i poduzetnicima iz kompanija koje dijele zajedničke izazove proizvodne djelatnosti. Ne manje važna misija konferencije je dodatno oživljavanje krajiške privrede kao i bolje povezivanje kompanija i stručnjaka iz Bosanske Krajine sa ostatom BiH i regije Zapadnog Balkana. Konferencija je pored stručnih izlaganja obuhvatila i panel diskusiju na kojoj

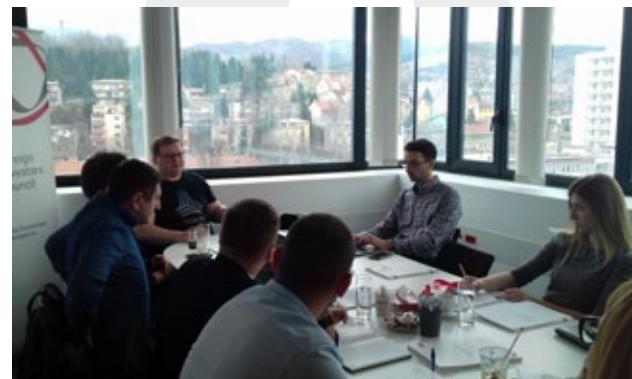
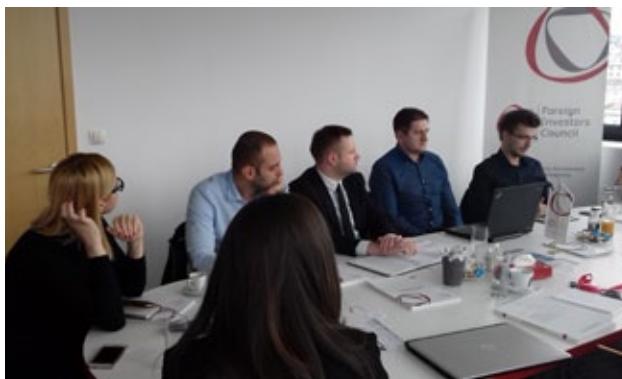
je govornik bila izvršna direktorica VSI, **Sanja Miovčić**. U sklopu konferencije organizovan je i obilazak pogona tvornice mlječnih proizvoda **Meggle** Bihać, članice VSI, koja predstavlja jednog od prvaka bh. prehrambenog sektora. Domaćini iz ove firme su omogućili ostvarivanje uvida u njihove standardizirane i tehnološki visoko razvijene procese i postrojenja, uz degustaciju njihovih proizvoda. ■

Radne grupe VSI intezivno rade na pripremi nove Bijele knjige 2018/19

Tokom 2018. godine Izvršni ured VSI BiH organizirao je, u skladu sa planom rada, ukupno tri runde sastanaka sa članovima VSI Radnih grupa zaduženih za pripremu novog izdanja Bijele knjige za 2018./2019. godinu, čime je utvrđen konačan sadržaj novog izdanja koje će biti objavljeno početkom 2019. godine. Upravni odbor VSI BiH na sjednici održanoj u februaru 2018. godine, verificirao je članstvo u ukupno devet radnih grupa, i to: Radna grupa za korporativno pravo, Radna grupa za poreze, Radna grupa za dozvole, Radna grupa za energetiku, Radna grupa za koncesije i javno-privatno partnerstvo, Radna grupa za vladavinu prava, te formirao dodatno tri nove radne grupe koje će se baviti oblastima: sive ekonomije,

ICT sektora, obrazovanjem i zapošljavanjem. Ovim novinama u Bijelu knjigu će biti obrađena otvorena pitanja i date preporuke za najaktuелije oblasti koje već izvjesno vrijeme predstavljaju prepreku poslovanju stranih investitora u BiH kao što je sve veća prisutnost sive ekonomije, nedostatak regulatornog okvira za sektor informacionih tehnologija i telekomunikacijskog sektora, te učestala pojava odliva radne snage i nedovoljan stepen praktične obuke radnika u BiH. Posebna novina u metodologiji kreiranja Bijele knjige jeste u tome što će u buduće na sastancima radnih grupa aktivno učestvovati i predstavnici relevantnih institucija vlasti, što za cilj ima usklađivanje novih preporuka sa planovi-

ma rada nadležnih institucija kako bi implementacija istih bila što bolja i konkretnija. Zasigurno jedan od najvažnijih događaja u privrednim krugovima BiH bit će upravo promocija Bijele knjige 2018/19 koja je planirana u Sarajevu i Banja Luci. Na ovaj događaj će pored predstavnika članica VSI BiH biti pozvani i predstavnici međunarodne zajednice u BiH, međunarodnih i domaćih privrednih organizacija, te relevantni predstavnici vlasti u BiH koji su naši direktni partneri u provođenju sistemskih reformi na koje upućuje Bijela knjiga. Upravni odbor VSI BiH je odlučio da javno predstavljanje nove Bijele knjige bude održano neposredno nakon formiranja novih sastava vlada u BiH na svim nivoima. ■

Saradnja VSI i MarketMakers projekta

VSI i projekat MarketMakers potpisali su ugovor o poslovnoj saradnji u okviru predhodno ozvaničene saradnje 2017. godine. Potpisivanjem ugovora MarketMakers projekt, koji predstavlja dio napora Švicarske vlade da pomogne BiH u tranziciji ka socijalno inkluzivnoj tržišnoj ekonomiji, je podržao izdavanje i promociju drugog izdanja "VSI Poslovnom barometru". Svrha ove saradnje jeste, unaprijeđenje spomenutog izvještaja, te stvaranje samodržive online platforme

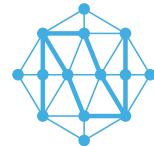
za postojeće i potencijalne investitore na kojoj će se isti moći adekvatno informisati o sveukupnom zadovoljstvu investitora poslovnim ambijentom, reinvestiranju i novim planovima zapošljavanja u BiH, kao i drugim aspektima poslovne i investicione klime u BiH. Također cilj je da se podaci predstavljeni u "VSI Poslovnom barometru" redovno ažuririraju na godišnjem nivou. Rezultati ovog ali i svih budućih istraživanja koje će VSI sprovesti u okviru ove aktivnosti, koristiti će se

za unaprjeđenje položaja i zahtjeva investitora prema BH institucijama, sa ciljem poboljšanja regulatornog okvira, efikasnosti državne uprave i političkih odluka radi jačanja pozicije aktuelnih investicija i podsticanja novih. Indirektni cilj jeste i da se rezultati istraživanja pokažu novim vladama koliko bi BiH imala koristi u smislu novog kapitala i stvaranja novih radnih mesta, ukoliko bi se dosljedno provele ekonomске reforme. ■

Networks INT Sarajevo

Networks, osnovan krajem 2015. godine, predstavlja biznis centar, kreativni hub i co-working zajednicu smještenu u srcu Sarajeva u inovativnoj zgradbi sa preko 1.300m² dinamičnog i modernog prostora za rad i organizovanje događaja. Sve naše usluge i servisi kreirani su na način da potaknu rast, inovacije u

radu i pristupu istom, poslovni razvoj, poduzetništvo i zapošljavanje. Naš prostor okuplja poduzetnike, kreativne industrije, IT industriju, start-upe, korporacije, nevladine organizacije, državne institucije, međunarodne korporacije, svjetske magove biznisa, inovacije i poduzetništva. ■

Networks

Nelt d.o.o. BiH

Nelt, na tržištu BiH, posluje od 2006. godine. Pored sjedišta u Istočnom Sarajevu, postoje regionalni distributivni centri u Banjaluci i Bijeljini, kao i cross dock u Mostaru. Kompanija zapošljava 340 ljudi. Dio je Nelt Grupe koja posluje na 8 tržišta Jugoistočne Evrope i Podsaharske Afrike. Zahvaljujući stalnom unapređivanju kvaliteta i širenju assortimenta usluga, kao i ulaganju u razvoj zaposlenih, Nelt d.o.o. je danas jedna od vodećih kompanija na teritoriji BiH, koja pruža usluge visokog kvaliteta u oblasti distribucije, logistike i marketinga trudeći se da postigne maksimalnu efikasnost i efektivnost u poslovanju.

Neltovu postojeću infrastrukturu u BiH čini 2.000 m² kancelarijskog i 7.500 m² skladišnog prostora u ambijentalnom, hlađenom i smrznutom režimu. Neltovu flotu čini 50 dostavnih vozila. Efikasnost dostave omogućena je zahvaljujući primjenjenim tehnološkim sistemima ERP-SAP, TMS-Sky Track, WMS-GOLD koji su međusobno povezani i zajedno daju optimalna rješenja u realizaciji logističkih zadataka. Pored skladištenja, skladišne manipulacije i dostave, Neltov sistem integrisanih logističkih usluga čine i usluge međunarodnog transporta i carinjenja. ■

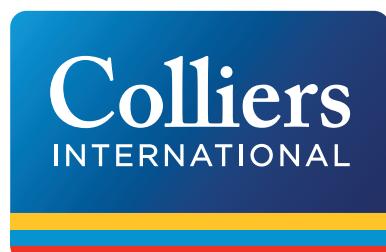

The Way of Logistics

Colliers Advisory d.o.o.

Colliers International globalna je tvrtka za poslovanje nekretninama prisutna u 69 zemalja koja pruža širok spektar usluga vlasnicima nekretnina, zakupcima i investitorima diljem svijeta, uključujući usluge zastupanja, investicijske prodaje, vođenja projekata, usluge upravljanja nekretninama, procjena nekretnina i analiza tržišta, te istraživanja. Kombinacija pokrivenosti na globalnoj razini zajedno s poznavanjem lokalnog tržišta, pružaju

našim klijentima jedinstveni operativni model koji osigurava opsežna i relevantna rješenja za svakog od naših klijenata. Našim klijentima pružamo najbolje od samog početka do kraja usluge, fokusirajući se na njihov uspjeh i na ostvarivanje dodatnih vrijednosti za njihovo poslovanje. U Hrvatskoj, Colliers je dobitnik prestižne Europe Property Award 2016/17, nagrade za najboljeg konzultanta za komercijalne nekretnine u zemlji. ■

GOPA Consultants

Specijalisti za razvoj i ekonomije u tranziciji

GOPA je njemačka nezavisna privatna konsultantska kompanija sa aktivnostima širom svijeta. Kompanija provodi projekte planiranja, upravljanja i osposobljavanja za nacionalne i međunarodne finansijske agencije, kao i privatnu industriju. Svoj ugled, izvrsnost i učinkovitost temelji na pedeset godina planiranja i provedbe projekata tehničke podrške u zemljama u razvoju i tranziciji. Od osnivanja 1965. godine uspostavljena je svjetska mreža koja prati princip "Umrežavanje eksper-

tize - globalna akcija" koja je osigurala opsežnu i dokazanu globalnu stručnost u razvojnim pitanjima, kao i pristup kvalificiranoj mreži lokalnih stručnjaka i partnerskih organizacija širom svijeta. GOPA Predstavništvo u Bosni i Hercegovini je registrirano 2008. godine, ključne aktivnosti su vezane za tehničku podršku reformi zavoda za zapošljavanje, te podrška razvoju održivog ekosistema za razvoj i promociju preduzetništva. Samo u toku 2018. godine osnovano je 100 lokalnih kompanija u okviru GOPA podrške. ■

Saga NFG d.o.o.

Od svoga osnivanja 1989. godine, Saga je kompanija koja nudi ICT usluge pre svega velikim i srednjim kompanijama na tržištu, u industrijama gde je ICT od ključne važnosti za postizanje uspeha. Tokom svog postojanja ostvarila je partnerstva sa više od 70 renomiranih preduzeća iz ICT industrije. Konstantno se širi u regionu i investira u zaposlene, njihovo obučavanje i povećanje njihovog nivoa znanja i veština. Mi

smo tim iskusnih profesionalaca koji je spremna da se izbora sa svakim izazovom. Od 2005. smo među top sistem integratorima u Srbiji i poslujemo u 26 država širom sveta. Vodeći smo zagovornici digitalne transformacije na našim prostorima. Od 2009. smo članica New Frontier grupacije koju je Gartner svrstao među 10 najuspešnijih sistem integratora u Centralnoj i Istočnoj Evropi. ■

ORIGIN Europe

Osnaživanje lidera

Origin Europe je jedna od profesionalnih globalnih produžnica Origin Group-e, koja je vodeća kompanija u razvoju ljudskih potencijala, stručnom planiranju, upravljanju i organiziranju događaja, kao što su: konferencije, stručni seminari, forumi, izložbe, predavanja i korporativni događaji posebno kreirani za svakog klijenta. Origin Group je osnovana u martu 1998. godine. Kreiranjem i organiziranjem akreditovanih međunarodnih kurseva te konferencija sa svjetski priznatim govornicima,

Origin Europe svojim bogatim iskustvom pruža jedinstvene ponude sveobuhvatnih znanja u cilju osnaživanja budućih lidera. Stoga, misija kompanije Origin Europe je pružanje optimalne kvalitete programa koji odgovaraju zahtjevima njenih klijenta, bilo da je riječ o kompanijama ili pojedincima. U nastojanju da ostvari svoju viziju, Origin Europe je usmjeren na kontinuirani doprinos poslovanju širom Europe kroz pružanje svog dugogodišnjeg iskustva obogaćenog inovativnošću i kreativnošću. ■

Antal Bekefi novi generalni direktor BAT-a za Adria region

British American Tobacco (BAT) imenovao je Antala Bekefiju za novog generalnog direktora za Adria regiju, koja je proširena kako bi obuhvatila Srbiju, Crnu Goru, Makedoniju, Albaniju i pokrajinu Kosovo. Bekefi je ranije bio generalni direktor BAT-ovog francuskog ureda, navodi se u saopćenju za medije. Bivši generalni direktor Adria regiona, Ram Adanki, prelazi na višu poziciju unutar BAT Grupe. *"Tim u Hrvatskoj je ostvario veliki napredak u poslovanju*

u protekle dvije godine, od preuzimanja TDR-a, zahvaljujući čemu je hrvatska organizacija čvrsto pozicionirana u BAT-u" - kazao je Bekefi u saopćenju. Do ekspanzije u oktobru, BAT-ov Adria region uključivao je Sloveniju, Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu. Zajedno sa tržištema u Bugarskoj i Rumuniji, Adria regija, kojom se upravlja iz Hrvatske, sada postaje dio BAT-ovog novog organizacijskog područja - Južne i Centralne Evrope (SCEA). Osim ekspansionih planova,

BAT će nastaviti sa investicijama u 2018. godini, rekao je Bekefi. Samo u Hrvatskoj, ulaganje BAT-a u tvornici u Kanfanaru, od akvizicije TDR-a do kraja 2018. će iznositi 40 mil EUR. BAT je jedan od najvećih privatnih investitora i izvoznika u Hrvatskoj. Iz tvornice u Kanfanaru izvozi 80% svoje proizvodnje, sa planovima da poveća udio na 90% do kraja 2018. U hrvatskom dijelu BAT Adria regije zaposleno je 1.650 radnika.

Počela komercijalna proizvodnja ferosilicija u fabrici Steelmin u Jajcu

Poslije višegodišnjih priprema uspješno je završena rekonstrukcija ELKEM elektropeći za proizvodnju ferosilicija, nakon čega je u julu počela komercijalna proizvodnja u fabriki ferosilicija Steelmin u Jajcu. Fabrika radi na kapacitetu od 24MW i Steelmin očekuje da će EBITDA (dobit prije poreza, kamata i amortizacije) biti pozitivna već u toku ove godine. Inicijator za investiranje u nekadašnju fabriku Elektrobosna bila je firma **"Steelmin Ltd"** iz Australije, čije je sjedište, nakon uključivanja novih investitora, premješteno u London. Pogon velike snage za proizvodnju ferosilicija i silicija bio je jedan od dijelova bivše elektrohemijске i elektrotermijske industrije "Elektrobosna" u Jajcu. U historiji evropske termohemije "Elektrobosna" je upisana kao prvi proizvođač kalcijkarbida u Evropi (drugi u svijetu), a od 1908. godine bila je prisutna na evropskom tržištu kao značajan proizvođač ferosilicija. Upravo, vladanje procesima elektrotermije u Jajcu, koje predstavlja značajan tehnološki potencijal, je imalo bitnu ulogu u odlučivanju grupe investitora za investiranje u ovaj pogon. Postojeća industrijska infrastruktura i kadrovski potencijal nametali su potrebu preduzimanja mera za ponovno osposobljavanje pogona da može opstatи i razviti se u sadašnjim

realnim uvjetima. "Steelmin BH" je primjer koji pokazuje da strana investicija može stvoriti jedinstven domaći proizvod koristeći znanje domaćih ljudi, domaće energije i sirovinskih materijala. Zahvaljujući ovoj investiciji, otvoreno je 150 novih radnih mjesto, a što je još važnije, nastavak tradicije proizvodnje silicijevih legura

u Jajcu. Mnoge generacije radnika su ovdje imale sigurnu egzistenciju. I danas, ovdje zajedno rade očevi i sinovi, što je bila tradicija i "Elektrobosne". Također, u fabriki kažu da razvijaju i provode programe obuke i timski rad, koji su ključni za modernizaciju proizvodnje i postizanje konkurentnosti na tržistu. ■

U mrežu benzinskih stanica u BiH G-Petrol investirao više od 130 miliona KM

Srđan Pešević, direktor kompanije G-Petrol Sarajevo koja upravlja mrežom Gazprom i NIS Petrol benzinskih stanica u BiH, u intervjuu koji je dao za Business magazine govorio je o poslovanju kompanije čije učešće na tržištu BiH stalno raste i koja je srovnjivo nagrađena kao najveći investitor u BiH u oblasti akvizicije. Preuzimanjem maloprodajne mreže OMV BH prije pet godina, kompanija NIS Gaspromneft pustila je u rad mrežu premium benzinskih stanica Gazprom na teritoriji BiH. G-Petrol u BiH posluje kroz dvije mreže maloprodajnih objekata Gazprom i NIS Petrol benzinske stanice. NIS grupa upravlja mrežom više od 400 benzinskih stanica u četiri države regionala u BiH, Srbiji, Bugarskoj i Rumuniji. Kada je riječ o tržištu BiH, ima 37 benzinskih stanica, od kojih su 10 u NIS Petrol brendu, a 27 u Gazprom brendu. **Pešević** je istakao da u NIS grupi tržište BiH je prepoznato kao

perspektivno tržište na kom planiraju i dalji razvoj. "Na maloprodajnom tržištu BiH prisutni smo sa više od 10 posto učešća iako je broj benzinskih stanica koje posluju pod našim brendom nešto manji od tri posto od ukupnog broja benzinskih stanica u BiH. Važno je istaći da naše učešće na tržištu veleprodaje u BiH raste iz godine u godinu. Značajno investiranje i razvoj Rafinerije nafte Pančevo stavlja nas u poziciju da kupcima u maloprodaji i veleprodaji možemo ponuditi visokokvalitetno gorivo po tržišnim uslovima koji vladaju u BiH. Pored vrhunskih goriva, naše potrošače na benzinskim stanicama oče-

kuju i kvalitetni proizvodi dopunskog assortimenta" - kazao je **Pešević**. Ukupe investicije u mrežu benzinskih stanica u BiH su veće od 130 miliona konvertibilnih maraka, zahvaljujući čemu je kompanija 2013. godine nagrađena kao najveći investitor u BiH u oblasti akvizicije. NIS grupa u BiH planira dalji razvoj poslovanja u nadrednim godinama. Za tekuću godinu predviđaju stabilan rast operativnih pokazatelja u skladu sa investicionim politikom kompanije. Trenutno kompanija zapošljava oko 500 radnika u BiH, a širenjem maloprodajne mreže planira otvaranje i novih radnih mjesto. ■

Banjalučka pivara proslavila veliki jubilej

Banjalučka pivara svečano je obilježila 145 godina postojanja i povodom ovog značajnog jubileja predstavila je novi izgled nektar piva, etiketu koja simbolizuje 145 godina dugu tradiciju kvaliteta. Pivara, u

kojoj je zaposleno oko 270 radnika, svoj jubilej obilježila je kao jedan od najstarijih industrijskih kolektiva u Banjaluci i jedna od najvećih kompanija prehrambene industrije RS i BiH. **Nicholas Penny**, generalni direktor Banjalučke pivare, izrazio je uvjerenje da je svih ovih godina proizvedeno oko pet milijardi flaša omiljenog piva. "Novi izgled nektara inspirisan je dugom tradicijom pivarstva na ovim prostorima i gradom u kojem je nastao te predstavlja poklon Banjalučke pivare svim vjernim potrošačima povodom 145 godina postojanja", kazao je **Penny**. Obilježavanjem jubileja Banjalučka pivara

slavi dugu tradiciju pivarstva koja je okosnica razvoja Banjaluke i cijele regije, a za uspjeh najpoznatijeg proizvoda zasluzna je originalna receptura. Najviši standardi kvaliteta, najkvalitetniji ječam i najsavremeni tehnologija proizvodnje piva prepoznati su i van granica RS i BiH. Tako je nektar pivo dobitnik brojnih zlatnih medalja i nagrada za kvalitet na evropskim i regionalnim sajmovima, a nosilac je i prestižne titule "Superbrand" za tržište BiH. Banjalučka pivara svoje poslovanje usmjerava prema željama svojih potrošača i u potpunosti je posvećena napretku i poboljšanju kvaliteta. ■

© PRIČE ČLANOVA

Prvi u BiH: Meggle prelazi na digitalni proces otkupa sirovine

Kompanija **Meggle BiH** je u maju ove godine potpisala ugovor o saradnji sa jednim od najvećih međunarodnih dobavljača procesne tehnologije za prehrambenu industriju – kompanijom GEA. Vrijednost investicije je oko 1,2 miliona KM, a odnosi se na automatizaciju i modernizaciju otkupa mliječne sirovine te poboljšanje kvalitete i sigurnosti krajnjeg proizvoda. Obzirom da sirovo mlijeko za daljnju preradu mora biti svježe i iznimno kvalitetno, ovaj digitalno automatizovani način otkupa podrazumijeva još bolje i sigurnije uvjete za čuvanje sirovine. „Našim potrošačima želimo obezbijediti samo visoko kvalitetne domaće proizvode čiji je proces nastanka strogo kontrolisan, od kravljih pašnjaka do gotovih proizvoda na stolu. Zato Meggle konstantno ulaže u očuvanje kvalitete i poboljšanje proizvodnje, čime ujedno dokazujemo da se na našem tržištu, uz domaće resurse, mogu proizvoditi vrhunski produkti svjetskih standarda”, ističu iz Meggle uprave. Obzirom da Meggle strogo

vodi računa o porijeklu sirovine te vrši otkup mlijeka isključivo sa farmi čije krave pasu na preko 500 m nadmorske visine, takav standard kvaliteta, prema mišljenju kompanije, treba da prati najmodernija proizvodna tehnologija kako bi najbolje iz prirode stiglo na stolove bh. potrošača. „Većina naših farmi se nalazi u planinskim predjelima što kvalitetu sirovine čini najboljom jer na planini ima više kisika, aromatičnih i ljekovitih biljaka, a krave mogu biti na ispaši više od 180 dana godišnje. Ova investicija će osigurati još bolje čuvanje sirovine te dodatno doprinijeti zdravstvenim benefitima naših proizvoda”, poručili su iz kompanije Meggle i dodali

kako ovom investicijom žele obezbiti bolju budućnost proizvodnje mlijeka za sve naredne generacije. Potpisivanju ugovora su od strane GEA grupacije prisustvovali: **Thomas Czutta**, direktor GEA Eastern European Cluster, **Davor Grbac**, voditelj prodaje GEA CEE GmbH poslovnice Zagreb, **Zoran Rosić** voditelj prodaje Milking, Feeding & Farming Eastern European Cluster i **Obren Mrković**, voditelj službe GEA Eastern European Cluster, dok su ispred kompanije Meggle potpisivanju ugovora prisustvovali: **Marjan Vučak**, CEO Meggle SEE, **Jadranka Penava**, CEO Meggle BiH i **Kemal Hrnjić**, direktor Meggle mljekare Bihać. ■

Messer otvorio novo postrojenje u Sočkovcu

Najveća svjetska kompanija za proizvodnju plinova, **Messer Group**, koja u Bosni i Hercegovini posluje u svoja tri društva (Messer Mostar Plin, Messer BH Gas i Messer Tehnoplín), 14. septembra je svečano otvarila postrojenje Sočkovac 2, u opštini Petrovo u Republici Srpskoj, rečeno je iz te kompanije. Prvo postrojenje CO₂ u Sočkovcu, koje je otvoreno prije šest godina, pokazalo se vrlo uspješnim, ali kapacitetno nedovoljnim za sve potrebe bh. tržišta. Stoga je izgrađen novi pogon CO₂ s kapacitetom 2000 kg CO₂ na sat i sve količine su unaprijed prodane. Generalni direktor Messer BH Gasa

Valentin Ilievski je zajedno s ministrom industrije, energetike i rudarstva RS, **Petrom Đokićem** presjekao vrpcu i pustio u rad postrojenje. Istim dan u poslenici Messera iz cijele Bosne i Hercegovine, oba bh. entiteta, u Sočkovcu su organizovali svoju poznatu „Ajvarijadu“ od paprika koje su zasadili na zemljištu oko fabrike, potencirajući tako važnost zajedničkog druženja radi učvršćivanja veza među ljudima i veza s prirodom. U dvadeset i jednu godinu svoga djelovanja u BiH, Messer je uposlio više od 100 radnika, uložio u gradnju, infrastrukturu i logistiku preko 100 miliona KM, izgradio nekoliko distri-

butivnih centara i punionica, čime je pozitivizirao poslovni ambijent u BiH i ostao dosljedan svojoj strategiji investiranja danas u bolje sutra - navode iz te kompanije. ■

Projekt od 50 miliona KM: ArcelorMittal uspješno pokrenuo remontovanu visoku peć

U kompaniji **ArcelorMittal** Zenica 26. juna 2018. je upriličena svečanost "Budućnost počinje ovdje"; kojom je obilježen završetak kapitalnog remonta pogona Visoke peći, vrijednosti više od 50 miliona KM. Svečanosti prisustvovali su predstavnici grada Zenice, Zeničko-dobojskog kantona te Federacije Bosne i Hercegovine, kao i direktori ArcelorMittala Evrope. Ukupna investicija projekta je više od 50 miliona KM uz dodatnih 10 miliona KM za radove u pogonima Energetike, Aglomeracije, Čeličane i Valjaonice. Na realizaciji projekta, osim radnika ArcelorMittal Zenica bilo je angažovano i 1.000 radnika iz 12 zemalja svijeta. Glavni izvođač projekta je kompanija Danieli Corus, a njen direktor **Niko Bländal** je kazao da su specijalizirani za remonte visokih peći, ali da ih je iznenadio timski rad i duh koji je bio prisutan prilikom realizacije ovog projekta u Zenici. Projekt menadžer Danieli Corus, **Jang Blum** je kazao kako su pripreme za ovaj veoma zahtjevan projekt počele prije 20 mjeseci te da je blizu 24.000 sati provedeno na inžinjeringu projekta. "Projekt je bio težak, morali smo raditi 24 sata u kontinuitetu, ali smo imali dosta pomoći lokalnih izvođača radova. Izazov je bio zaustaviti visoku peć, imali smo rušenja i uklanjanje stvari u visokoj peći, ali smo na kraju uspjeli sve završiti bez posljedica i kršenja sigurnosti na radu", kazao je **Blum**. Visoka peć je srce integralne proizvodnje čelika u Zenici i njen kapitalni remont je osigurao garantovanu proizvodnju čelika u ovom gradu u narednih 15-20 godina. Ovaj događaj je historijski, važan za ArcelorMittal, ali i za širu društvenu zajednicu – Bosnu i Hercegovinu. Događaju je prisustvovao i premijer Federacije Bosne i Hercegovine **Fadil Novalić** koji je kazao kako je ovaj remont osigurao 15-godišnju stabilnost proizvodnje čelika i novih

radnih mjesta. "Mislim da je ovo jedan od najvećih projekata ove kompanije. Direktor Arcelor Mittala Zenica **Biju Nair** je kazao da volimo željezaru i istina je da se osjećamo nesigurno kada visoka peć ne radi. Danas smo posebno zadovoljni, a visoka peć u narednih 15 godina će osigurati proizvodnju čelika, ali i nova radna mjesta. Hvala menadžmentu ArcelorMittala koji je u ovim uzburkanim vremenima pokrenuo ovaj projekt", pojasnio je Novalić. Direktor ArcelorMittala Zenica **Biju Nair** je pojasnio kako je ovo najbitniji projekt od 1989. godine za Zenicu i ovu kompaniju. "Ljudi iz 12 država

svijeta su radili na ovom projektu, a uz njega su realizirani još neki manji projekti tako da je čitava željezara bila pod remontom. Imali smo izazov ponovnog pokretanja peći, ali smo uspjeli uz pomoć Boga i uposlenika", pojasnio je **Nair**. Kompanija ArcelorMittal Zenica današnju svečanost je iskoristila kako bi i zvanično dodijelila sporazume o stipendiranju studenata i srednjoškolaca, a donirala je i novčana sredstva JU Dom za stara i iznemogla lica Zenica, dok je djecu iz Doma i porodica bez roditeljskog stanra poslala na 4-dnevni boravak na Boračkom jezeru. ■

Hepok predstavio novu viziju brenda i novi assortiman proizvoda

U četvrtak, 5. jula 2018. godine, u ambijentu botaničkog vrta Zemaljskog muzeja BiH, održana je promocija nove vizije hercegovačkog Hepoka, kao i novog assortimana proizvoda, koji uključuje vina, rakije i likere. Promociji su prisustvovali brojni gošti, domaće i strane zvanice, među kojima su bili i predstavnici i predstavnice međunarodnih organizacija i ambasada u BiH, mnogi privrednici i javne ličnosti iz BiH i regiona. Nakon akvizicije Hepoka u 2016. godini, Društvo za ulaganje u poljoprivredu Zeraa Agriculture Investment uložilo je značajna sredstva u revitalizaciju ove kompanije, što se ogleda u nabavci nove, savremene proizvodne opreme, modernizaciji vinograda i izgradnji novog vizuelnog identita. Nakon dvije godine posvećenog rada, s ponosom su prezentirali stari, a novi Hepok i najavili novo poglavlje u poslovanju i ambiciozne planove za budućnost. U svom obraćanju, **Damir Ferović**, direktor Zeraa Agriculture Investment, istaknuo je da je sretan što su ispunili glavni cilj, a to je da ostvare kontinuitet u proizvodnji i da transformišu Hepok u modernu i naprednu kompaniju. Danas, zajedno sa lokalnom zajednicom, učestvuju u izgradnji Hercegovine kao prepoznatljive vinske regije. **Nedim Marić**, direktor Hepoka, nije krio zadovoljstvo što su za kratak period uspjeli proizvesti kvalitetne i konkurentne proizvode, iza kojih stoji mlada, ali stručna ekipa enologa, tehnologa i agronoma. Zahvalio se gostima što su se odazvali u jako velikom broju i poželio da ova promocija bude samo prvi korak u ispisivanju novih stranica u historiji jakog i stabilnog Hepoka. Zvanicama se obratio i **Haris Hajdorović**, upravnik vinarije i destilerije Hepoka koji je, u saradnji sa **Josipom**

Andrijanić, enologinjom i konsultantom u Hepoku, osmislio nove proizvode pod nazivom Liska i Tene lija. Zvanicama je predstavljeno ukupno pet novih etiketa vina: vrhunska Žilavka, Chardonnay, Chardonnay Barrique, Tamjanika i kvalitetni Vranac, rakije – premium loza i travarica, i likeri s okusom suhe smokve, kadulje, šipurka, maline i višnje. ■

Proslava za pamćenje - 40 godina Tvornice cementa Kakanj

U četvrtak, 5. oktobra 2018. godine, u Sarajevskoj vijećnici je održana centralna svečanost u povodu proslave 40 godina **Tvornice cementa Kakanj**. Proslava za pamćenje okupila je uvažene goste iz privrednog, kulturnog, diplomatskog i političkog života. Svečani program otvoren je izvedbama Sarajevske filharmonije, a kroz kratku video priču, uzvanici su imali priliku upoznati se svi najvećim projektima i objektima u koje je ugrađeno "sivo zlato" proizvedeno u kakanjskoj tvornici. **Branimir Muidža**, generalni direktor **HeidelbergCementa u BiH i Hrvatskoj** i direktor Tvornice cementa Kakanj, u svom obraćanju najprije se osvrnuo na samu izgradnju cementare, koja je prvobitno inicirana još davne 1938. da postane glavna nacionalna tvornica cementa u bivšoj državi, ali uslijed povijesnih i ekonomskih okolnosti nije izgrađena tada, nego 40 godina poslije. Od 1978. godine, kada je puštena u rad, pa do danas, Tvornica cementa Kakanj proizvela je skoro 18 miliona tona cementa. Kazao je kako je ova tvornica proizvela toliko cementa da bi se od njega mogao napraviti betonski stub promjera 40 cm sve od zemlje do mjeseca: "U svakoj sekundi svoga rada mi stvaramo novu vrijednost i to je ono što nas čini uspješnim. Međutim naš doprinos ne treba promatrati samo kroz prizmu puke statistike i količine proizvedenih tona cementa. Pogledajte oko sebe. Dom i kuća iz koje ste došli, tuneli, mostovi i ceste kojima ste doputovali, aerodrom na koji ste sletjeli, hotel u kojem ste odsjeli, škole i vrtići u koje ćete sutra odvesti svoje dijete, uredi i zgrade u kojima radite, pločnik kojim hodate, pa evo i veličanstvena Vijećnica koja je simbol obnove - gdje god uperite

pogled, svugdje je ugrađeno naše "sivo zlato". Čini me ponosnim kada vidim koliko je toga lijepog i korsnog, vrijednog i trajnog sagrađeno našim proizvodima." Posebno je istako napredak nakon privatizacije te sva značajna ulaganja od kojih je, kako kaže, najvažnije ulaganje u zaštitu okoliša: "Zadržali smo kroz sve ovo vrijeme temeljne vrijednosti koje krase naše ljude i poslovanje, a prije svega odgovornost. Odgovornost prema okolišu, odgovornost prema radniku, partneru, kupcu, odgovornost prema lokalnoj zajednici, dionicarima i svim ostalim interesnim grupama," kazao je **Muidža**. Zahvalio se i prethodnim rukovodiocima i radnicima koji su Tvornicu uspješno vodili kroz veoma teška vremena. Zahvalio se i ostalim partnerima i prijateljima Tvornice uz obećanje da će kompanija i dalje raditi na stalnom unapređenju svih segmenata poslovanja i društvene odgovornoosti. **Fadil Novalić**, premijer Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, uz iskrene čestitke Tvornici cementa Kakanj, naglasio je značaj veoma uspješne privatizacije ove kompanije i ulaska Tvornice cementa Kakanj u porodicu najvećih proizvođača cementa: "Tvornica cementa Kakanj je dobitak za uposlenike i upravu, njene vlasnike, ali i cijelu BiH," kazao je **Novalić**. "Impresivno je šta je sve u ovom zemljiju napravljeno od kakanjskog ce-

menta. Ovo je fabrika koja je u ovih 40 godina stalno išla putem razvoja, stalno bilježila porast tako da je služila ne samo Kaknju nego cijeloj državi. Zahvaljujem vam se za tako predan rad." Prisutnima se obratio i **Dr. Bernd Scheifele**, glavni izvršni direktor HeidelbergCement Grupe. Prvo se osvrnuo na protekli period:

"Prije 40 godina ova regija izgledala je potpuno drugačije i politički i ekonomski. Grad Sarajevo prošao je kroz veoma teška ratna vremena, kao i naša tvornica. Ali danas vidiemo uspjeh postignut radom ljudi koji rade u tvornici kao i podrškom zajednice u kojoj je smještena tvornica. Kada smo tokom privatizacije preuzeli tvornicu, ona je izgledala potpuno drugačije. Bila je tehnički iscrpljena, stara, a imali smo veoma značajan problem sa emisijama prahine. Neophodne su nam bile dvije stvari tehnologija i jaka predanost radnika, i mislim da smo pronašli oboje. Danas kad smo posjetili tvornicu mogli smo vidjeti modernu tehnologiju, da je čista i bez prahine, i da zaista ulaže sve napore da bude dobar komšija. Investirali smo više od 100 miliona eura što je najveća njemačka investicija u državi. Tvornica cementa Kakanj danas primjer stabilnosti, pouzdanosti i ekonomskog uspjeha. Hvala vam svima što ste svojim radom tome doprinijeli."

PRIČE ČLANOVA

Dr. Scheifele također je kazao da je važno gledati i u budućnost, da su se gradovi i država unaprijedili, ali da ima još mnogo posla da se napravi, posebno u sferi izgradnje rezidencijalnog sektora i infrastrukture. "Mi ćemo nastaviti da ulazeći u BiH i praviti ćemo proizvode svjetske kvalitete i pružati vrhunske usluge kako bi se ova zemlja dalje gradila." Ističući značaj uzajamnog pomaganja i saradnje sa lokalnom zajednicom, direktor **Muidža** i **Dr. Bernd Scheifele** uručili su ispred Tvornice cementa Kakanj dvije simbolične donacije Kakanju – 40.000 KM za nabavku jednokasetnog digijatadera za standardnu radiografiju i 40 mBot robota za osnovne škole u

Kaknju. Donacije su preuzele **Lamija Veispahić**, pomoćnica direktora JU Doma zdravlja Kakanj, i **Slaven Katičić**, predsjedavajući Općinskog Vijeća Kakanj. **Slaven Katičić** je u ime svih građana Kaknja čestito značajan jubilej Tvornici cementa Kakanj i svim njenim radnicima, te se zahvalio u ime Kaknja na večerašnjim donacijama: "Mi smo uistinu u zadnjih gotovo dvadeset godina navikli da cementara uvijek pruža ruku prema Kaknju, prema svojim građanima, i da pokazuje svoju osjetljivost, svoju dobru volju i svoju plemenitu namjeru prema najširim slojevima građanstva, prema sportskim kolektivima, prema Općini Kakanj, prema vjerskim zajednicama, prema svim

drugim ustanovama i organizacija- ma bitnim za funkcioniranje naše lokalne sredine. Ono na čemu posebno zahvalujem je za kontinuiranu brigu za svoje zaposlenike, a također im hvala što brinu o svojim umirovljeni- cima, što ih nikada ne zaboravljaju. U tom smislu, pozivam ih da nastave na takav način kako su do sad djelovali u našoj lokalnoj sredini. Hvala vam na svemu. Želim vam mnogo uspjeha, da nastavite i dalje kako ste do sada radili, da ponosno pronosi- te ime Kaknja koje ste unijeli u cijelu BiH, u svako njeno dvorište." U nastavku su gosti uživali u fantastičnim zvucima nekoliko arija koje je izvela poznata operska pjevačica **Sandra Bagarić** uz pratnju Sarajevske filharmonije, a kraj programa označio je fantastični vatromet. Prve tone cementa Tvornica cementa Kakanj proizvela je 15.12.1978. godine i od tada je sinonim za vrhunski kvalitet. Ovaj kakanjski kolektiv stalno bilježi nove poslovne uspjehe i širi poslovanje kako u BiH tako i na stra- nim tržištima. Sve svoje aktivnosti zasniva na dugoročnom razvoju koji podrazumijeva savremene pro- izvodne pogone i stručno osoblje, a svi procesi su usklaćeni sa najvišim evropskim ekološkim standardima i tehničkim zahtjevima. Trenutno pored cementare u Kaknju upravlja i sa 7 betonara u BiH i 6 betonara u Hrvatskoj. Vlastitim kapitalom i stalnim ulaganjem od preko 200 miliona KM u razvoj i proširenje, uz svestranu podršku strateškog partnera HeidelbergCementa, nastala je današnja tvornica čije se zelene površine prostiru na više od 100.000 m², a obuhvaćaju voćnjake, parkove i jezero s ribama. Moderni pogoni garantuju minimalni uticaj na okoliš gdje su svi pokazatelji znatno is- pod zakonski dozvoljenih granica. TCK posluje po najvišim evropskim standardima, veoma je moderna u svakom aspektu, izuzetno uspješna i efikasna, koristi najbolju dostupnu tehnologiju, i radi u skladu sa svim lokalnim zakonima ali i normativima EU. ■

Coca-Cola predstavila Studiju o socioekonomskom utjecaju

Coca-Cola u BiH predstavila je 22. novembra 2018. godine novu Studiju o socio-ekonomskom utjecaju Coca-Cole u BiH u 2017. godini koju je izradila konsultantska firma Steward Redqueen. U sarajevskom Swissotelu, pred ključnim partnerima i predstavnicima ekonomskog, vladinog, nevladinog sektora, te visokim zvanicama, ministrom poduzetništva, razvoja i obrta u Vladi FBiH **Amirom Zukićem** i ambasadorom Sjedinjenih Američkih Država u BiH, **Maureen Cormack**, predstavljeni su ključni rezultati o utjecaju Coca-Cole na domaću privredu i društvo. Studija je obuhvatila direktni uticaj i doprinos Coca-Cole HBC B-H, ali i indirektni doprinos koji se ostvaruje saradnjom s partnerima - 655 dobavljača i 14.110 kupaca. Slijedeći krilatcu "Coca-Cola je bosanskohercegovačka više nego što mislite", **Ruža Tomić Fontana**, generalna direktorka Coca-Cola HBC za Hrvatsku, BiH i Sloveniju istakla je da je ukupna vrijednost direktnog i indirektnog uticaja Coca-Cole u obliku plata, poreza i dobiti u 2017. iznosila 155 mil KM, što je 0,5% BDP-a BiH. "Studijom smo željeli pokazati kako Coca-Cola proizvodnjom i prodajom svojih proizvoda u BiH značajno pridonosi razvoju bosanskohercegovačkog gospodarstva i društva. Naime, utjecaj Coca-Cole, ali i drugih kompanija poput naše, širi je od samog direktnog doprinos-a i obuhvata i doprinos koji se realizira kroz partnerstva s našim dobavljačima i kupcima. Studijom smo posebno željeli naglasiti kako je Coca-Cola, podjednako koliko je djelom velikog međunarodnog sistema, tako i bosanskohercegovačka kompanija, duboko integrirana u lokalnu zajednicu. Svaka konvertibilna marka dodane vrijednosti koju stvara Coca-Cola, podržava stvaranje još 4 KM dodane vrijednosti u bosanskohercegovačkoj ekonomiji", istakla je **Tomić Fontana**. U odnosu na pret-

hodnu, Studija iz 2017. pokazuje da je Coca-Cola u BiH povećala svoj pozitivan utjecaj u odnosu na 2014. Osim vlastite proizvodnje i distribucije Coca-Cola indirektno podržava i ekonomsku aktivnost kroz svoj lanac vrijednosti, u kojem učestvuju direktni dobavljači i trgovinski partneri te njihovi dobavljači. Coca-Cola direktno stvara 29 mil KM dodane vrijednosti, a indirektno još 126 mil KM u ekonomiji BiH. Potrošači troše ukupno 257 mil KM na Coca-Coline proizvode, a od svake potrošene konvertibilne marke čak 60% ostaje u ekonomiji BiH. "U ime federalnog ministarstva razvoja, poduzetništva i obrta, koje je zaduženo i na čelu je Sektora malih i srednjih preduzeća, mogu slobodno reći da je kompanija Coca-Cola svojim dolaskom i poslovanjem otvorila mogućnost generiranja određenog broja malih i srednjih preduzeća koja su veoma važna u lancu vrijednosti. Coca-Cola je istovremeno stvorila prepostavke da sva ona sebi postave standarde, jer

mogu biti dobavljači ili kooperanti Coca-Cole i mogu izaći na vanjsko tržište", rekao je tokom obraćanja ministar poduzetništva, razvoja i obrta u Vladi FBiH, **Amir Zukić**. Predsjednik Upravnog odbora VSI, **Branimir Muidža** kao učesnik panel diskusije koja je održana ovim povodom, istakao važnost jedne ovakve investicije i kompanije koja drži primat u industriji bezalkoholnih napitaka u BiH. Išticići pritom njeno vodstvo u kvaliteti assortimenta koji proizvodi i distribuira populaciji od skoro četiri miliona stanovnika, kao i liderstvo u području korporativne društvene odgovornosti. "Zaista smo ponosni što smo ovakvog partnera pronašli u Coca-Cola HBC B-H d.o.o. koja pored izuzetnih vrijednosti koje posjeduje na tržištu, istovremeno kao članica VSI daje veliki doprinos u kreiranju bolje poslovne klime u BiH. Ovo je dokaz da u BiH ima dobrih kompanija i smatram da će ova saradnja biti uspješna i da će se dalje razvijati", zaključio je na kraju **Muidža**. ■

PwC proslavio 15. godišnjicu uspješnog poslovanja u BiH

U četvrtak, 22. novembra 2018. godine u sarajevskoj Vijećnici okupili su se brojni prijatelji, partneri i zaposlenici PwC povodom proslave 15 godina uspješnog poslovanja PwC u BiH. PwC je mreža kompanija koje posluju u 158 zemalja, zapošljavaju više od 250.000 ljudi i pružaju kvalitetne usluge iz oblasti revizije, porezno-pravnog savjetovanja i konsaltinga. PwC zaposlenici rade zajedno na postizanju zajedničkog cilja, a to je izgradnja povjerenja u društvu i pronalaženje rješenja za ključna pitanja. Od svog osnivanja 2003. godine, pa do danas, PwC BiH ima dva pravna lica i pridruženu advokatsku kancelariju. "Poslovanje u BiH počeli smo 2003. godine i tada nas je bilo samo 5, bili smo poput startup firme. Danas sa ponosom mogu reći da zapošljavamo više od 50 ljudi", istakao je **Mirza Bihorac**, direktor PwC BiH kao domaćin ovog događaja, kratko se osvrnuvši na poziciju PwC BiH prije 15 godina i sada. "Mi smo i globalni i lokalni. Mi smo veliki, uzimajući u obzir šta smo napravili za 15 godina, ali smo i mali, s obzirom na ono što želimo da postanemo u budućnosti", rekao je Mirza Bihorac, direktor PwC BiH. Svečana ceremonija otvorena je kratkim osvrtom na historijat i poslovanje ove kompanije u BiH, te uticaj na poslovnu zajednicu. **Emmanuel Koenig**, PwC partner nadležan za poslovanje PwC BiH, kao i za PwC jugoistočne Evrope, istakao je opredjeljenje i posvećenost PwC-a razvoju, inovacijama i uvođenju novih standarda u poslovanje, te se osvrnuo na jedan od najboljih primjera saradnje PwC stručnjaka sa korisnicima projekata podrške u našoj regiji, a kroz različite programe i fondove. Među počasnim zvanicama proslave bio je i britanski am-

basador u BiH, **Matthew Field**, koji se ovom prilikom zahvalio PwC BiH za odličnu saradnju sa Britanskom ambasadom u BiH, te izrazio nadu da će se dobra saradnja nastaviti i u budućnosti. PwC ima globalno iskustvo u radu na projektima podrške u rješavanju problema društvene zajednice i razvoju mladih. "Spoj našeg globalnog iskustva i lokalne mladosti i inovativnosti doprinosi ostvarenju naše misije: rješavanju važnih problema zajednice i izgradnji povjerenja, ali i pomaže mladim ljudima da realizuju svoje ideje", istakla je **Mubera Brković**, direktorka u Odjelu za po-

rezne i pravne usluge. Kao vid podrške mladima, PwC BiH je organizovao takmičenje studenata na temu "Sjajni umovi grade pametne gradove", s ciljem generisanja ideja za rješavanje aktuelnih problema u lokalnim zajednicama. Učešće na takmičenju su uzeli timovi sa 5 fakulteta iz BiH, a stručni žiri je nagradu u iznosu od 3.000 BAM za najbolju ideju dodijelio timu sa Mašinskog fakulteta Istočno Sarajevo. Nakon svečane ceremonije i obraćanja zvanica svi gosti su pozvani da uživaju u čarima sarajevske Vijećnice, druženju i zabavnom programu. ■

Novi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju FBiH

U "Službenim novinama FBiH", br. 13/18 od 21.02.2018. godine objavljen je novi Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Zakon"). Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja (1.03.2018. godine), a njegovim stupanjem na snagu prestaje važiti Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene

novine FBiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12). U nastavku slijedi kratak prikaz nekih od najvažnijih novina koje donosi novi Zakon:

- Povećanje penzija u iznosu 10% za osobe penzionisane do 31.07.1998., a u iznosu 5% za osobe penzionisane do 31.12.2007.

- Uvodi se bodovni sistem obračuna penzija, a vrijednost općeg boda za 2018. godinu iznosi 14 KM.
- Uslov za odlazak u starosnu penziju je 65 godina života i minimalno 15 godina staža osiguranja odnosno, 20 godina penzijskog staža.

Novi stav Ministarstva financija o korištenju porezne olakšice po osnovu novog zapošljavanja

Jedna od poreznih olakšica uvedena novim Zakonom o porezu na dobit ("Službene novine FBiH", broj: 15/16) je olakšica po osnovu novooprimaljenih zaposlenih. Naime, porezni obveznik ima pravo na porezno priznati rashod u visini dvostrukog iznosa bruto plaće isplaćene novooprimaljenim zaposlenim, uz kumulativno ispunjenje sljedećih uslova:

1) trajanje ugovora o radu mora biti najmanje na period 12 mjeseci sa punim radnim vremenom i

2) novooprimaljeni zaposleni nije bio zaposlen kod poreznog obveznika ili povezanog lica u prethodnih pet godina.

Usljed nedoumica koje su se pojavile u praksi u vezi s korištenjem navedenog poticaja, Federalno ministarstvo finansija ("FMF") se nekoliko puta zvanično očitovalo po tom pitanju. U nedavno izdatom Stavu, broj: 05-14-2-3665/15-1 od 16.06.2018. godine, FMF pojašnjava da obveznik koji je rezident FBiH, a koji ima poslovne jedinice u Republici Srpskoj i/ili Brč-

ko Distriktu, ima pravo korištenja porezognog poticaja za novooprimaljene zaposlene u tim poslovnim jedinicama (uz ispunjenje zakonskih uslova). Pritom adresa prebivališta novooprimaljenih zaposlenih u tim poslovnim jedinicama nije od značaja za primjenu poticaja, tj. poticaj se odnosi i na zaposlene sa adresom prebivališta u Republici Srpskoj i/ili Brčko Distriktu. Stav možete pronaći na sljedećoj web adresi: <http://www.pufbih.ba/v1/public/upload/zakoni/b7378-poticaj-novouposleni-05-14-2-3665.pdf>

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu Republike Srpske i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak Republike Srpske

Izmjenama i dopunama Zakona o radu je utvrđena nova definicija plate kao i obaveza izmjene svih ugovora o radu u dijelu koji se odnosi na platu radnika kao i obaveza izmjene svih općih akata u skladu sa novom

definicijom plate. Utvrđen je rok za potpisivanje novih ugovora o radu i propisane sankcije za nepostupanje u skladu sa novim odredbama Zakona. Najznačajnija izmjena Zakona o porezu na dohodak odnosi se na po-

većanje osnovnog ličnog odbitka sa dosadašnjih 200 KM na 500 KM mješечно. Izmjene i dopune navedenih zakona stupaju na snagu 01.09.2018. godine.

Članarine Turističkoj zajednici Kantona Sarajevo

U "Službenim novinama KS", broj 31/17 od 10.08.2017. objavljen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o turizmu, kojim je propisana obaveza plaćanja članarine Turističkoj zajednici KS ("TZ KS") za obavezne i dobrovoljne članove TZ KS. Obavezni članovi TZ KS su sva pravna i fizička lica, koja na području

KS imaju sjedište ili bilo kakav organizacioni dio i koja ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih ili drugih turističkih usluga ili obavljaju s turizmom neposredno povezane djelatnosti. No, djelatnosti obaveznih članova TZ KS, propisane Pravilnikom o djelatnostima obaveznih članova TZ KS, proširene su stupanjem na sna-

gu Pravilnika o izmjeni Pravilnika o djelatnostima obaveznih članova TZ KS, dana 11.01.2018. godine. S tim u vezi, od 11.01.2018. godine, sva pravna i fizička lica koja su registrirana i ostvaruju prihod od djelatnosti navedenih u tabeli ispod, potpadaju pod obavezne članove TZ KS i obavezni su uplaćivati članarinu.

Šifra	Naziv djelatnosti
45.1	Trgovina motornim vozilima
45.20	Održavanje i popravak motornih vozila
45.31	Trgovina na veliko dijelovima i priborom za motorna vozila
45.32	Trgovina na malo dijelovima i priborom za motorna vozila
45.40	Trgovina motociklima, dijelovima i priborom za motocikle, te održavanje i popravak motocikala
46.3	Trgovina na veliko hranom, pićima i duhanskim proizvodima
46.4	Trgovina na veliko proizvodima za domaćinstvo
46.5	Trgovina na velikom informacijsko-komunikacijskom opremom
46.7	Ostala specijalizirana trgovina na veliko
47.11	Trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavnicama pretežno hranom, pićima i duhanskim proizvodima
47.19	Ostala trgovina na malo u nespecijaliziranim prodavnicama
47.2	Trgovina na malo hranom, pićima i duhanskim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.3	Trgovina na malo motornim gorivima u specijaliziranim prodavnicama
47.5	Trgovina na malo ostalom opremom za domaćinstvo u specijaliziranim prodavnicama
47.6	Trgovina na malo proizvodima za kulturu i rekreaciju u specijaliziranim prodavnicama
47.71	Trgovina na malo odjećom u specijaliziranim prodavnicama
47.72	Trgovina na malo obućom i proizvodima od kože u specijaliziranim prodavnicama
47.73	Apoteke
47.75	Trgovina na malo kozmetičkim i toaletnim proizvodima u specijaliziranim prodavnicama
47.77	Trgovina na malo satovima i nakitom u specijaliziranim prodavnicama
47.78	Ostala trgovina na malo novom robom u specijaliziranim prodavnicama
47.8	Trgovina na malo na štandovima i tržnicama

Šifra	Naziv djelatnosti
47.9	Trgovina na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica
47.91	Trgovina na malo putem pošte ili interneta
47.99	Ostala trgovina na malo izvan prodavnica, štandova i tržnica
49	Kopneni prijevoz i cjevovodni transport
51.1	Zračni prijevoz putnika
52.21	Uslužne djelatnosti u vezi sa kopnenim prijevozom
52.23	Uslužne djelatnosti u vezi sa zračnim prijevozom
52.29	Ostale pomoćne djelatnosti u prijevozu
52.30	Ostale pomoćne djelatnosti u prijevozu
53	Poštanske i kurirske djelatnosti
55	Smještaj
56	Djelatnosti pripreme i usluživanja hrane i pića
60	Emitiranje programa
61	Telekomunikacije
63	Informacijske uslužne djelatnosti
65.12	Ostalo osiguranje
66.12	Djelatnosti posredovanja u poslovanju vrijednosnim papirima i robnim ugovorima
68	Poslovanje nekretninama
73.1	Promocija (reklama i propaganda)
74.2	Fotografske djelatnosti
74.3	Prevodilačke djelatnosti i usluge tumača
77.11	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) automobila i motornih vozila lake kategorije
77.21	Iznajmljivanje i davanje u zakup (leasing) opreme za rekreaciju i sport
79	Putničke agencije, organizatori putovanja, turoperateri i ostale rezervacijske usluge, te djelatnosti u vezi sa njima
82.3	Organizacija sastanaka i poslovnih sajmova
90	Kreativne, umjetničke i zabavne djelatnosti
92	Djelatnosti kockanja i klađenja
93.13	Fitnes centri
93.21	Djelatnosti zabavnih i tematskih parkova
93.29	Ostale zabavne i rekreacijske djelatnosti
96.04	Djelatnosti za njegu i održavanje tijela

BOSNA I HERCEGOVINA

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

- Odluka o privremenoj suspenziji i privremenom smanjenju carinskih stopa kod uvoza određenih roba do 31.12.2018. godine (Službeni glasnik BiH, broj: 1/18)
- Pravilnik o prehrambenim aditivima (Službeni glasnik BiH, broj: 33/18)

MINISTARSTVO PRAVDE BOSNE I HERCEGOVINE

- Pravilnik o izmjeni Pravilnika o načinu vođenja Registra pravnih

osoba Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj: 4/18)

UPRAVA ZA INDIREKTNO OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE

- Uputstvo o izmjeni i dopuni Uputstva o registraciji i upisu u Jedinstveni registar obveznika indirektnih poreza (Službeni glasnik BiH, broj: 10/18)
- Uputa o izmjenama Upute o carinskom postupku u putničkom prometu (Službeni glasnik BiH, broj: 30/18)
- Odluka o visini stope kompenzatorne kamate za period od 01. jula 2018. godine do 31. decembra 2018. godine (Službeni glasnik BiH, broj: 50/18)

dohodak (Službene novine FBiH, broj: 3/18)

- Pravilnik o procedurama za povrat, preknjižavanje pogrešno/više uplaćenih javnih prihoda sa Jedinstvenog računa trezora Federacije Bosne i Hercegovine i postupku umanjenja obaveza (Službene novine FBiH, broj: 20/18)
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na dohodak (Službene novine FBiH, broj: 30/18)
- Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o načinu obračunavanja i uplate doprinosa (Službene novine FBiH, broj: 39/18)

FEDERALNO MINISTARSTVO TRGOVINE

- Pravilnik o dopunama Pravilnika o obliku, sadržaju i načinu vođenja trgovачke knjige (Službene novine FBiH, broj: 3/18)
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima minimalne tehničke opremljenosti poslovnih prostora za obavljanje trgovine i trgovinskih usluga (Službene novine FBiH, broj: 35/18)

FEDERALNO MINISTARSTVO ENERGIJE, RUDARSTVA I INDUSTRIJE

- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju kvaliteta tečnih naftnih goriva (Službene novine FBiH, broj: 7/18)

- Odluka o dopuni i izmjenama Odluke o količinama dizel-goriva na koje se ne plaća putarina za 2018. godinu (Službeni glasnik BiH, broj: 61/18)

URED ZA VETERINARSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

- Odluka o usvajanju Plana službenih kontrola mlijeka i proizvoda od mlijeka za izvoz u Europsku uniju za 2018. godinu (Službeni glasnik BiH, broj: 20/18)

VANJSKOTRGOVINSKA KOMORA BOSNE I HERCEGOVINE

- Odluka o članarini Vanjskotrgovinskoj komori Bosne i Hercegovine za 2018. godinu (Službeni glasnik BiH, broj: 7/18)

- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o utvrđivanju kvaliteta tečnih naftnih goriva (Službene novine FBiH, broj: 58/18)

FEDERALNO MINISTARSTVO OKOLIŠA I TURIZMA

- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o upravljanju otpadom od električnih i elektronskih proizvoda (Službene novine FBiH, broj: 12/18)

REGULATORNA KOMISIJA ZA ENERGIJU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE - FERK

- Odluka o utvrđivanju procenta za obračun varijabilnog dijela regulatornih naknada za 2018. godinu (Službene novine FBiH, broj: 22/18)

UDRUŽENJE POSLODAVACA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- Sporazum o produženju primjene Kolektivnog ugovora za djelatnost drvne i papirne industrije u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj: 8/18)
- Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika za djelatnost proizvodnje i prerade metala u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj: 61/18)

FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE

PARLAMENT FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

- Zakon o izmjeni Zakona o utvrđivanju i ostvarivanju potraživanja građana u postupku privatizacije (Službene novine FBiH, broj: 13/18)
- Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju (Službene novine FBiH, broj: 13/18)
- Zakon o izmjeni Zakona o doprinosima (Službene novine FBiH, broj: 34/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode (Službene novine FBiH, broj: 34/18)
- Zakon o izmjeni Zakona o zdravstvenom osiguranju (Službene novine FBiH, broj: 36/18)
- Zakon o izmjeni Zakona o finansijskoj konsolidaciji privrednih društava u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine FBiH, broj: 36/18)
- Zakon o izmjenama Zakona o stečajnom postupku (Službene novine FBiH, broj: 52/18)

FEDERALNO MINISTARSTVO FINANCIJA

- Pravilnik o dopunama Pravilnika o primjeni Zakona o porezu na

REPUBLIKA SRPSKA

NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRPSKE

- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom (Službeni glasnik RS, broj: 2/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o koncesijama (Službeni glasnik RS, broj: 16/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravljanju otpadom (Službeni glasnik RS, broj: 16/18)
- Ispravka Zakona o bankama (Službeni glasnik RS, broj: 19/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju (Službeni glasnik RS, broj: 20/18)
- Zakon o stranim ulaganjima (Službeni glasnik RS, broj: 21/18)
- Zakon o gasu (Službeni glasnik RS, broj: 22/18)
- Zakon o rokovima izmirenja novčanih obaveza u poslovnim transakcijama (Službeni glasnik RS, broj: 31/18)
- Odluka o usvajanju Strategije razvoja energetike Republike Srpke do 2035. godine (Službeni glasnik RS, broj: 60/18)
- Zakon o zateznoj kamati (Službeni glasnik RS, broj: 61/18)
- Zakon o rudarstvu (Službeni glasnik RS, broj: 62/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalnoj odgovornosti u Republici Srpskoj (Službeni glasnik RS, broj: 62/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o radu (Službeni glasnik RS, broj: 67/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dohodak (Službeni glasnik RS, broj: 67/18)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezima na upotrebu, držanje i nošenje dobara (Službeni glasnik RS, broj: 67/18)
- Zakon o izmjenama i dopuna Zakona o izvršnom postupku (Službeni glasnik RS, broj: 67/18)

VLADA REPUBLIKE SRPSKE

- Uredba o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom (Službeni glasnik RS, broj: 58/18)

MINISTARSTVO FINANSIJA REPUBLIKE SRPSKE

- Pravilnik o uvjetima, načinu obračunavanja, prijavljivanja i uplate doprinosa (Službeni glasnik RS, broj: 68/18)
- Pravilnik o postupku, načinu obračuna i ostvarivanja prava na oslobođanje i prava na odbitak od porezne osnovice poreza na dohodak (Službeni glasnik RS, broj: 68/18)
- Pravilnik o metodama i načinu vršenja analiza opravdanosti poreznih i neporeznih davanja (Službeni glasnik RS, broj: 68/18)

MINISTARSTVO ZA PROSTORNO UREĐENJE, GRAĐEVINARSTVO I EKLOGIJI REPUBLIKE SRPSKE

- Pravilnik izmjeni Pravilnika o sađini, načinu vođenja i izgledu registra izdatih dozvola za upravljanje otpadom (Službeni glasnik RS, broj: 14/18)
- Pravilnik o dopunama Pravilnika o uvjetima za izdavanje dozvole za monitoring kvaliteta zraka (Službeni glasnik RS, broj: 57/18)
- Pravilnik o izmjenama Pravilnika o kategorijama, ispitivanju i klasifikaciji otpada (Službeni glasnik RS, broj: 57/18)

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE, ŠUMARSTVA I VODOPRIVREDE

- Pravilnik o uvjetima i načinu skladištenja, prijevozu i stavljanju u promet organskih proizvoda (Službeni glasnik RS, broj: 67/18)

MINISTARSTVO INDUSTRIJE, ENERGETIKE I RUDARSTVA

- Pravilnik o postupku izdavanja i oduzimanja licence za geološka istraživanja, formi licence i vođenju i objavljivanju registra licenci (Službeni glasnik RS, broj: 20/18)

AGENCIJE ZA BANKARSTVO REPUBLIKE SRPSKE

- Odluka o uslovima i postupku izdavanja dozvola, odobrenja i saglasnosti bankama koje obavljaju djelatnost u Republici Srpskoj (Službeni glasnik RS, broj: 4/18)

KOMISIJA ZA HARTIJE OD VRIJEDNOSTI REPUBLIKE SRPSKE

- Pravilnik o dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja dozvole za obavljanje funkcije člana upravnog odbora društva za upravljanje investicionim fondovima (Službeni glasnik RS, broj: 15/18)
- Pravilnik o dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku izdavanja dozvole berzanskom posredniku za obavljanje poslova sa hartijama od vrijednosti (Službeni glasnik RS, broj: 15/18)
- Pravilnik o dopunama pravilnika o obavljanju kastodi poslova (Službeni glasnik RS, broj: 15/18)
- Pravilnik o dopunama Pravilnika o uvjetima i postupku sticanja zvanja i dobivanja dozvole za obavljanje poslova broker-a, investicionog savjetnika i investicionog menadžera (Službeni glasnik RS, broj: 15/18)
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o udjelima otvorenog investicionog fonda (Službeni glasnik RS, broj: 15/18)
- Pravilnik o izmjenama pravilnika o uslovima i postupku emisije hartija od vrijednosti (Službeni glasnik RS, broj: 33/18)
- Pravilnik o koncesionim naknadam i garancijama u oblasti elektroenergetike, energetike, rudarstva i geologije (Službeni glasnik RS, broj: 79/18)

U fokusu

- Očekivani rast realnog BDP-a u BiH je smanjen na 3,2% godišnje u trećem tromjesečju 2018., u odnosu na solidnu stopu od 3,6% u prethodna tri mjeseca. Očekuje se još veće usporavanje rasta u četvrtom kvartalu 2018. godine koji će prema prognozama rezultirati smanjenju ukupnog BDP-a na 2,8% na godišnjoj razini.
- Kumulativna inflacija u okviru 11 mjeseci 2018. iznosi 1,4% na godišnjoj razini. Razina inflacije trebala bi ostati stabilna na razini od 1,5% godišnje u 2019. godini, obzirom da se ne očekuju daljnji pritisci na cijene nafte u 2019. godini.
- Prema objavljenim preliminarnim podacima Centralne banke BiH, direktna strana ulaganja za devet mjeseci 2018. godine iznose 668,6 miliona KM (341,9

miliona eura), čime je dostignut i neznatno prebačen iznos iz istog perioda 2017. godine (povećanje za 0,1%), ali i održan trend porasta u odnosu na petogodišnji prosjek stranih investicija (povećanje za 21,6%).

- Deficit na tekućem računu BiH smanjen za 8,0% yoy (u odnosu na isti period prethodne godine) zaključno sa Q3 2018. godine – zahvaljujući rekordnoj vrijednosti izvoza usluga i snažnim prilivom doznaka iz inozemstva.
- Posmatrajući strukturu bh. tekućeg računa, robni deficit je zabilježio rast od 2,5% yoy dosegnuvši iznos od 5,59 milijardi KM (u prva tri kvartala 2018. godine, BiH je izvezla robe u vrijednosti od 7,46 milijardi KM i uvezla robe u vrijednosti od 13,05 milijardi KM). U isto vrijeme, suficit na računu usluga

dosegao je rekordnu vrijednost od 1,87 milijardi KM (izvoz usluga je iznosio 2,7 milijardi KM, a uvoz usluga 816 miliona KM). Skoro 50% bh. izvoza usluga odnosi se na kategoriju putovanja (prihodi od usluga pruženih inozemnim putnicima i turistima). S obzirom na to da turizam predstavlja jednu od najbrže rastućih ekonomskih grana u BiH, očekujemo kontinuirani rast prihoda u ovoj kategoriji i u narednim godinama. Suficit na sekundarnom računu je iznosio 2,89 milijardi KM, te i dalje predstavlja najveću suficitarnu kategoriju u strukturi tekućeg računa. U odnosu na BDP, suficit na tekućem računu iznosi 8,8%, čime je BiH ekonomija i dalje pri vrhu ljestvice europskih ekonomija zavisnih od priliva inozemnih doznaka. ■

EKONOMSKI PREGLED ZA BIH

BOSNA I HERCEGOVINA	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018e	2019f
Nominalni BDP (EUR mlrd)	13.4	13.7	14.0	14.6	15.3	16.1	17.0	18.1
Realni BDP (% na godišnjoj razini)	-0.8	2.3	1.2	3.1	3.1	3.0	3.0	3.0
BDP po stanovniku (EUR)	3,452	3,531	3,614	3,784	3,967	4,179	4,865	5,164
BDP po stanovniku (EUR po paritetu kupovne moći)	6.900	7,200	7,300	7,500	7,900	8,300	8,800	9,400
Potrošnja po kućanstavu (realno. % na godišnjoj razini)	-0.7	0.0	1.9	1.8	2.2	1.9	1.9	1.7
Bruto investicije u fiksni kapital (stvarni% na godišnjoj razini)	4.0	-3.0	8.2	2.9	10.8	5.8	8.0	9.5
Industrijska proizvodnja (% na godišnjoj razini)	-5.2	6.7	0.1	2.6	4.3	3.1	4.8	5.0
Proizvodačke cijene (prosj.% na godišnjoj razini)	1.3	-2.2	-0.2	0.6	-2.3	3.0	2.5	2.3
Potrošačke cijene (prosj.% na godišnjoj razini)	2.1	-0.1	-0.9	-1.0	-1.1	1.3	1.3	2.0
Prosječne bruto plaće u industriji (LCY.% na godišnjoj razini)	2.2	1.0	0.4	0.6	1.5	2.6	1.3	6.1
Stopa nezaposlenosti (prosj.%)	28.0	27.5	27.5	27.7	25.4	20.5	18.0	16.0
Opći proračunski saldo (% BDP)	-2.0	-2.2	-2.0	0.7	1.2	1.0	0.0	0.5
Javni dug (u% BDP)	39.9	38.9	42.1	41.8	40.4	37.5	37.0	38.5
Trgovinska bilanca (% BDP)	-3.8	-3.5	-3.8	-3.5	-3.4	-3.6	-3.9	-4.2
Tekući račun platne bilance (% BDP)	-8.6	-5.3	-7.4	-5.4	-4.9	-4.8	-5.1	-5.4
Neto inozemna izravna ulaganja (% BDP)	1.9	1.3	2.9	1.7	1.6	2.1	2.6	3.3
Službene devizne rezerve (EUR mlrd)	3.3	3.6	4.0	4.4	4.9	5.4	5.5	5.8
Bruto inozemni dug (% BDP)	52.1	52.1	51.7	53.4	54.4	54.2	53.8	53.7
EUR / LCY (prosj.)	1.96	1.96	1.96	1.96	1.96	1.96	1.96	1.96
USD / LCY (prosj.)	1.52	1.47	1.47	1.76	1.77	1.73	1.65	1.57

Izvor: Centralna banka BiH, Agencija za statistiku BiH, RBI / Raiffeisen Istraživanje

VSI ČLANOVI

Addiko Bank	ALBA	ALJAZEERA BALKANS	ArcelorMittal	BANJALUČKA PIVARA -1873-	BRITISH AMERICAN TOBACCO	BBI Bosna Bank International
Blicnet	SCO STUDEN & CO Holding	CARMEUSE	CMS' Reich-Rohrwig Hainz	Coca-Cola HBC Adria	Colliers INTERNATIONAL	COMSAR ENERGY
DDC Multilingual Services	GOPA WORLDWIDE CONSULTANTS	DIMITRIJEVIĆ & PARTNERS	European Bank for Reconstruction and Development	ECO ENERGY	eft ideas with energy	ELNOS GROUP
FCL FABRIKA CEMENTA LUKAVAC	NIS GAZPROM NEFT	KAKANJ CEMENT HEIDELBERGCEMENT Group	HEPOK	HETA ASSET RESOLUTION	HOLDINA	ORIGIN EUROPE
JAMI	JTI	KO lekt IV	LRC/BIS BUSINESS INTELLIGENCE SYSTEM	MARBO A company of PEPSICO	MARIĆ & Co	mastercard.
McCANN SARAJEVO	MEGGLE	MESSER Gases for Life	ministry of programming	m:tel imate prijatelje!	NATRON HAYAT	NETT The Way of Logistics
Networks	NSoft Preferred partner of Sportradar	PHILIP MORRIS ILL. RADO SARAJEVO	PHOENIX Pharma A company of PHOENIX group	ProCredit Bank	pwc	Raiffeisen BANK
SAGA NFG new frontier group	kiseljak	SEEBA YOUR BUSINESS PARTNER	Senso San	SHP CELEX	SIMURG MEDIA STV FAKTOR	ŞİSECAM CHEMICALS
SKF	Österreichische Sparkasse SPARKASSE	SR INVESTMENT we get things done. FINANCIAL GROUP	steelmin	telemach	UniCredit Bank	VIA MEDIA
		WOLF THEISS		YTONG		